Palestyna i Bliski Wschód

czasopismo poświęcone sprawom gospodarczym Palestyny i Bliskiego Wschodu

Komitet redakcyjny: Leon Lewite, Józef Thon, P. Wasserman

Rok V — Warszawa, wrzesień 1936 — Nr. 9

TREŚĆ NUMERU:

Str.

O zwycięstwo słusznej sprawy — **Inż. Józef Thon** . . . 450

Memorandum of the Polish Jewry concerning the present situation in Palestine 452

Memorjał żydostwa polskiego w sprawie obecnej sytuacji w Palestynie 455

Sprawozdanie departamentu ceł, akcyz i handlu rządu palestyńskiego za r. 1935 458

Palestyńskie prawo upadłościowe — **Dr. M. Lichtensztejn** . . 464

W sprawie mocy obowiązującej wyroków zagranicznych w Palestynie 467

Nadanie mocy wyrokowi zagranicznemu w Palestynie — **Abraham Gorali-Bronsaft** 469

Ruch pocztowy między Polską a Palestyną 471

Emigracja do Palestyny w pierwszej połowie 1936 r. . . 473

Przegląd prasy — **P. W.** 474

Nowozałożone przedsiębiorstwa w Palestynie . . . 476

Komunikaty Izby Handlowej Polsko-Palestyńskiej . . . 479

Kronika:

Palestyna 481

Syrja 488

Egipt 488

Irak 488

Turcja 488

Statystyka:

Handel zagraniczny Polski z krajami Bliskiego Wschodu 489

Handel zagraniczny Palestyny 492

Ruch ludności w Palestynie 494

Koszty utrzymania w Palestynie . . . 495

Handel zagraniczny Iraku 496

O ZWYCIĘSTWO SŁUSZNEJ SPRAWY

Pięć miesięcy trwają rozruchy w Palestynie. Zostały one zorganizowane przez pewne koła arabskie, chcące drogą teroru i przelewu krwi wymusić z jednej strony na Żydach zrezygnowanie z aspiracyj narodowych, zdążających do stworzenia Żydowskiej Siedziby Narodowej w Palestynie, z drugiej zaś skłonić Anglików do zmiany ich polityki w Palestynie w sensie niekorzystnym dla Żydów, a w dalszej perspektywie — do wyrzeczenia się przez Anglję deklaracji Balfoura i aktów z nią związanych.

Pięciomiesięczne perypetje rozruchów arabskich, które pociągnęły za sobą do tej pory śmierć 85 żydowskich pionierów odbudowy Palestyny, i spowodowały ciężkie niejednokrotnie rany i kalectwa kilkuset Żydów, przyczem nie należy pominąć również ofiar wojska i policji angielskiej w zabitych i rannych, są dostatecznie znane, by należało je w tem miejscu ponownie opisywać.

Celu swego i zamierzeń, które stały u źródła rozruchów i krwawego rozlewu krwi, Arabowie nie osiągnęli. Ani naród żydowski ani też rząd angielski nie dały się sprowokować i nie zeszły z drogi, którą dotychczas kroczyły.

Społeczeństwo żydowskie w Palestynie wykazało w ciągu tych 5 miesięcy niebywały i największego podziwu godny hart ducha, ofiarność i wytrzymałość. Spokojnie, godnie, pełne samoopanowania odpiera ataki na swój byt niezależny. W sukurs przychodzi mu cały szesnastomiljonowy naród żydowski, którego wszystkie odłamy bez względu na przekonania, zwartą ławą i jednomyślnie popierają prawa Żydów do odbudowy własnej Ojczyzny. W walce tej znalazł Naród Żydowski pomoc całej cywilizowanej ludzkości, która ze swej strony wypowiada się za umożliwieniem spokojnej i normalnej pracy Żydów w Palestynie.

Rząd angielski do tej pory również nie ugiął się wobec teroru arabskiego, wspomaganego przez tajemnicze siły, działające z ukrycia. Należy wyrazić przekonanie, że i w dalszym ciągu nie odstąpi od tej drogi sprawiedliwości i prawa, którą wytoczyła wiekopomna deklaracji Balfoura i której domaga się 400-tysięczny Jiszuw żydowski w Palestynie.

Na następnych stronicach niniejszego wydawnictwa znajdą Czytelnicy tekst memorjału, wręczonego imieniem Żydów polskiego przez autory-

tatywną delegację tego Żydostwa ambasadorowi Wielkiej Brytanji w Warszawie. Zawarte w nim myśli i postulaty wyrażają jednolite tendencje nietylko 3½ miljonowego Żydostwa polskiego, ale całego Narodu Żydowskiego. Wierzymy, że głos ten zaważy wespół z całym chórem na szali decyzyj rządu angielskiego. Ostatnie jego kroki, że tylko wspomnimy decyzję zwiększenia sił obronnych w Palestynie, postanowienie nieugięcia się przed terorem arabskim, każą się spodziewać, że sprawiedliwość i słuszność zwycięży.

Józef Thon.

* *
*

We wtorek, dn. 1-go września b. r., ambasador brytyjski w Warszawie, p. H. W. Kennard, przyjął delegację żydostwa polskiego w składzie pp.: sen. prof. M. Schorra, adw. M. A. Hartglasa, prez. L. Lewitego, posła E. Sommersteina, prez. R. Szereszowskiego, A. Białopolskiego i inż. A. Eigera.

Sen. prof. Schorr przedstawił ambasadorowi członków delegacji i wręczył obszerny memorjał w sprawie sytuacji w Palestynie i ustosunkowania się żydostwa polskiego do tych wydarzeń.

Prezes Lewite uzupełnił wywody, zawarte w memorjale i wskazał na wielkie zaniepokojenie żydostwa polskiego, najżywotniej zainteresowanego w emigracji, wiadomościami o zamiarze administracji palestyńskiej zawieszenia emigracji do Palestyny. P. Lewite wspomniał o niepokojącej taktyce rządu palestyńskiego, który prowadzi pertraktacje z przywódcami arabskimi ruchu antyżydowskiego i antyangielskiego, idąc na koncesje dla Arabów kosztem żydostwa, oraz nawiązał do odmiennych środków i sposobów stłumienia rozruchów, które rząd angielski stosuje w innych krajach, należących do Imperjum Brytyjskiego, a któreby już dawno położyły kres terorowi.

Ambasador Kennard zwrócił uwagę na to, że rząd brytyjski, jak również opinja publiczna w Anglji odnoszą się z największą sympatją do wysiłków Żydów w Palestynie i w dalszym ciągu popierać będą te wysiłki. Zaznaczył równocześnie, że zawiadomił swój rząd na podstawie otrzymanych kilkuset depesz o nastrojach panujących w żydostwie polskiem.

MEMORANDUM OF THE POLISH JEWRY CONCERNING THE PRESENT SITUATION IN PALESTYNE

To

HIS EXCELLENCY

THE AMBASSADOR OF THE UNITED KINGDOM OF GREAT BRITAIN AND IRELAND, ACCREDITED TO THE GOVERNMENT OF POLAND

Warsaw.

The undersigned representatives of the Zionist organizations and sections in Poland, forming an integral part of the Jewish Agency for Palestine, which, as it is known, has been established in accordance with art. 4 of the Palestine Mandate for the purpose of „counsel and co-operation with the Palestine Government in such economical, social and other affairs, which refer to the construction of the Jewish National Home and to the interests of the Jewish population in Palestine" and the representatives of the Jewish Parliamentary Club of the Diet and Senate of Poland, Jewish Communities, Jewish Merchants, Jewish Workmen Trade Unions, who represent the tendency of the Jewish Community in Poland to revive the Jewish National Home in Palestine, — hereby respectfully ask His Excellency to take into kind consideration and to refer to his Majesty's Government in London the undermentioned comments, dictated by feelings of great regret, anxiety and exasperation on the part of the Jewish Community in Poland, on account of the highly tragic disturbances, now taking place in Palestine and by its profund solicitude as to the further work of development of the Jewish National Home in Palestine.

Since over four months Palestine is the scene of a furious and hitherto unheard of terrorism on the part of the Arab extreme elements, directed against the peaceful and creatively active Jewish Community, which simultaneously is a menace to the elementary principles of legitimate government, peace and public safety, guaranted by the Laws and Mandate over Palestine.

Over 70 innocent Jews have already fallen victim of this terrorism, among whom there were women, minor children and even persons, devoted to benevolent service. Words are lacking to express the feelings of deep sorrow, inconsolable grief and painful indignation on the part of the Jewish Community in Poland, on account of these cruelties and crimes. These feelings are strengthened by the fact, that the majority of the victims are Jews deriving from Poland, the fathers and mothers,

the sons and daughters, the brothers and sisters of Polish Jews. Subsequently, apart of the general national mourning, increasing numbers of Jewish families in Poland are overwhelmed with sorrow, on account of the existing terror action of the Arabs in Palestine.

The Jewish Community in Poland is simultaneously overwhelmed by a feeling of deep national and individual anxiety about the fate and safety of its brethren in Palestine, as the constant action of the Arab terrorists does not only cease and weaken, but on the contrary, increased during the recent weeks in range and intensity, almost every day devouring new victims.

Unfortunately, peremptory and decisive steps on the part of the Palestine Government, with a view of counter-acting in an effective manner this terrorism, were lacking, nor can we conceal our surprise and exasperation at the fact, that the measures taken by such a powerful Government hitherto proved insufficient to liquidate, fully and finally, the criminal activity of the terroristic Arab elements and to restore in such a small country as Palestine is, the rule of lawfullness, peace and public safety, moreover that the forces of England, at the present moment available in Palestine, are more than sufficient to pacify the country.

The Polish Jews together with the Jewish population in Palestine and in all other countries have noted with satisfaction the manifold clear declarations of the representatives of His Majesty's Government, made also in the House of Commons, that no acts of violence, terrorism and sabotage will influence and change the policy of His Majesty's Government in Palestine.

The greater, therefore, was the surprise and alarm of the Jewish Community in Poland on account of the frequent news concerning the negotiations, conducted by the representatives of the Palestine Government with the so called „Chief Arab National Committee", i. e. with a body, which is now conducting the whole present Arab activity, particularly, on account of the allusions and suggestions contained in some of the Government announcements, tending to influence the Arabs to stop the strike, sabotage and terroristic activity for the price of withholding the Jewish immigration to Palestine, during the period of activity of the Royal Committee.

The Jewish Community in Poland, jointly with the Jewish population in Palestine and in all other countries, fully supports the attitude of the Jewish Agency for Palestine, whose firm demand is, that the Jewish immigration to Palestine, which is one of the main means of realization of the provisions of the Mandate over Palestine, regarding

the reconstruction of the National Home for the Jewish Nation in Palestine, — that the immigration, which, in accordance with the many declarations made by the representatives of His Majesty's at the House of Commons, is regulated exclusively on the grounds of the economical capability of the country to absorb new immigrants, — should under no circumstance, in any form or for any period whatever, be interrupted.

The firm attitude of the Jewish Community in Poland, regarding the non-interruption of the Jewish immigration to Palestine for any period whatever, is influenced by the following circumstances:

a) The interruption, for a temporary period even, of the Jewish immigration, may be interpreted by the Arab factors, leading the strike, sabotage and terroristic activity, as a fact confirming the efficacy of similar means towards forcing the change of the policy of the Government. If such a conviction arises among the population in Palestine, this would influence the authority of the Government to drop, and may give rise to encouragements in the future to apply violence and means of lawlessness in order to extort from the Government their agreement to all kind of postulates.

b) The interruption of the Jewish immigration to Palestine for the period of activity of the Royal Commission would render difficult, and, even to a considerable degree, make impossible for the latter to give an impartial opinion about the actual relations prevailing in Palestine. The Royal Commission should have the possibility of working in possibly normal conditions in the Manadate country, whereas the interruption of the immigration would indicate the creation of exceptional conditions.

At the same time the interruption of the Jewish immigration for the period of activity of the Royal Commission could be considered as its prejudged estimation of the conditions in the country, prepared in advance.

c) The interruption of the Jewish immigration to Palestine, even for a temporary period, would be a painful blow for the Jewish Community in Poland, the majority of which, particularly the working youth, is preparing since a number of years to work for the reconstruction of Palestine and is impatiently awaiting the opportunity to apply its powers and capatities in Palestine.

We simultaneously wish to advise your Excellency, that during the last week mass meetings were held in all Jewish settlements and centres all over Poland, in which several hundred thousand Jews participated, on which the same resolutions and decisions were passed as on the sessions of the Councils and Boards of the Jewish Communities, and

which correspond with the contents of this memorandum.

Asking your Excellency to accept expressions of our deep respect, we remain

Yours faithfully

Professor Dr. Moses Schorr,
Rabbi of Warsaw, Senator of the Polish Parliament, Member of the Council of the Jewish Agency for Palestine in Jerusalem.

Apolinary Hartglas, Lawyer,
President of the Council of the Zionist Organization in Poland.

Dr. Emil Sommerstein, Lawyer,
President of the Jewish Parliamentary Club of the Diet and Senate of Poland.

Leon Lewite,
President of the Polish-Palestine Chamber of Commerce, Warsaw, President of the Organization of General Zionists in Poland.

Abraham Białopolski,
President of the Jewish Workmen Trade Union in Poland.

Rabbi Isaac Rubinstein,
Deputy of the Diet of Poland, President of the Zionist Orthodox Organization „Mizrachi" in Poland.

Eljasz Mazur,
President of the Jewish Community in Warsaw.

Rafał Szereszowski,
President of the Council of the Central Merchants' Union, Member of the Administrative Committee of the Jewish Agency for Palestine in Jerusalem.

Antoni Eiger, Eng.,
Member of the Board of the Jewish Agency for Palestine in Jerusalem.

Warsaw, September the 1-st, 1936.

MEMORJAŁ ŻYDOSTWA POLSKIEGO W SPRAWIE OBECNEJ SYTUACJI W PALESTYNIE

Do

JEGO EKSCELENCJI AMBASADORA ZJEDNOCZONEGO KRÓLESTWA WIELKIEJ BRYTANJI I IRLANDJI PRZY RZĄDZIE RZECZYPOSPOLTEJ POLSKIEJ

w Warszawie.

Niżej podpisani przedstawiciele organizacyj i ugrupowań sjonistycznych w Polsce, stanowiących część składową Agencji Żydowskiej dla Palestyny, powołanej, jak wiadomo, w myśl art. 4 Mandatu Palestyńskiego do „udzielania rad i współpracowania z Rządem Palestyńskim w tych gospodarczych, socjalnych i innych sprawach, które dotyczą budowy żydowskiej Siedziby Narodowej i interesów ludności żydowskiej w Palestynie", oraz przedstawiciele żydowskiego Koła Parlamentarnego w Sejmie

i Senacie R. P., Gmin żydowskich wyznaniowych, kupiectwa żydowskiego, robotniczych związków zawodowych, reprezentujący dążenie społeczeństwa żydowskiego w Polsce do odbudowania żydowskiej Siedziby Narodowej w Palestynie, prosimy Jego Ekscelencję o rozważenie i przekazanie Rządowi Jego Królewskiej Mości w Londynie poniższych uwag, podyktowanych niezmiernym żalem, niepokojem i rozgoryczeniem społeczeństwa żydowskiego w Polsce, z powodu nad wyraz smutnych wydarzeń, rozgrywających się obecnie w Palestynie oraz jego głęboką troską o dalszy rozwój dzieła odbudowy żydowskiej Siedziby Narodowej w Palestynie.

Już przeszło 4 miesiące szaleje w Palestynie gwałtowny i niespotykany dotychczas teror ekstremistycznych elementów arabskich, wymierzony przeciwko pokojowemu i twórczo pracującemu społeczeństwu żydowskiemu, a godzący zarazem w elementarne zasady praworządności, spokoju i bezpieczeństwa publicznego, zagwarantowanego ustawami i Mandatem nad Palestyną.

Ofiarami tego teroru padło już dotąd przeszło 70 niewinnych żydów, wśród których nie zabrakło kobiet, małoletnich dzieci, a nawet osób, poświęcających się służbie miłosierdzia. Brak nam odpowiednich słów dla wyrażenia nastroju ciężkiej żałoby, niepocieszonego żalu i bolesnego oburzenia społeczeństwa żydowskiego w Polsce, w obliczu tych okrucieństw i zbrodni. Uczucia te są tem silniejsze, że znaczna część ofiar — to żydzi pochodzący z Polski, ojcowie i matki, synowie i córki, bracia i siostry żydów polskich. To też obok powszechnej żałoby narodowej, coraz liczniejsze są w Polsce żydowskie rodziny pogrążone w żałobie rodzinnej, naskutek teroru arabskiego w Palestynie.

Jednocześnie społeczeństwo żydowskie w Polsce ogarnięte jest uczuciem silnego niepokoju narodowego i rodzinnego o los i bezpieczeństwo swych współbraci w Palestynie, albowiem systematyczna akcja terorystów arabskich nietylko nie ustaje i nie zmniejsza się, ale wprost przeciwnie, w ostatnich tygodniach przybrała na rozmiarach i natężeniu, pochłaniając każdego niemal dnia nowe ofiary żydowskie.

Brakło niestety stanowczych i decydujących kroków rządu palestyńskiego w kierunku skutecznego przeciwdziałania terorowi, nie możemy też ukryć naszego zdziwienia i rozgoryczenia z powodu tego, że poczynania tak potężnego rządu nie wystarczyły dotąd do całkowitego i ostatecznego zlikwidowania zbrodniczej akcji terorystycznej elementów arabskich, do przywrócenia w tak małym kraju, jak Palestyna, panowania praworządności, spokoju i bezpieczeństwa publicznego, zwłaszcza, że siły Anglji, znajdujące się obecnie w Palestynie, wystarczają aż nadto do pacyfikacji.

Społeczeństwo żydowskie w Polsce wraz z ogółem żydowskim w Pa-

lestynie i we wszystkich krajach przyjęło z zadowoleniem zrozumiałe, niejednokrotne oświadczenia przedstawicieli Rządu Jego Królewskiej Mości, złożone także z trybuny Izby Gmin, że żadne akty przemocy, teroru i sabotażu nie wpłyną na zmianę polityki Rządu Jego Królewskiej Mości w Palestynie.

Tem większe wszakże było zdziwienie i zaniepokojenie społeczeństwa żydowskiego w Polsce niejednokrotnemi wiadomościami o rokowaniach, prowadzonych przez przedstawicieli rządu palestyńskiego z t. zw. „Naczelnym Arabskim Komitetem Narodowym", t. j. ciałem, które kieruje całokształtem obecnej akcji arabskiej, zwłaszcza aluzjami i sugestjami, czynionemi w niektórych enuncjacjach rządowych, w kierunku wpłynięcia na zaniechanie arabskiej akcji strajkowej, sabotażowej i terorystycznej za cenę wstrzymania imigracji żydowskiej do Palestyny, w okresie pracy Komisji Królewskiej.

Społeczeństwo żydowskie w Polsce solidarnie z ogółem żydowskim w Palestynie i we wszystkich krajach, popiera całkowicie stanowisko Agencji żydowskiej dla Palestyny, wyrażające się w nieugiętem żądaniu, aby imigracja żydowska do Palestyny, będąca jednym z głównych środków realizacji postanowień Mandatu nad Palestyną, dotyczących odbudowy Siedziby Narodowej dla narodu żydowskiego w Palestynie, imigracja, która, w myśl niejednokrotnych oświadczeń przedstawicieli Rządu J. K. M. w parlamencie, regulowana jest wyłącznie względami na każdorazową zdolność gospodarczą Palestyny do wchłaniania nowych imigrantów — nie była pod żadnym pozorem, w jakiejkolwiek formie, na jakikolwiek okres czasu, przerwana.

Na zdecydowane stanowisko społeczeństwa żydowskiego w Polsce w przedmiocie nieprzerywania imigracji żydowskiej do Palestyny na jakikolwiek okres wpływają następujące względy:

a) przerwanie, choćby tylko czasowe, imigracji żydowskiej, może być wyinterpretowane przez czynniki arabskie prowadzące akcję strajkową, sabotażową i terorystyczną, jako potwierdzenie skuteczności podobnych środków na zmianę kierunku polityki rządu. Powstanie podobnego przekonania wśród ludności palestyńskiej wpłynęłoby na zmniejszenie się autorytetu rządu i zrodzenie się zachęty na przyszłość do stosowania środków gwałtu i bezprawia w imię wymuszenia na rządzie wszelkich postulatów;
b) przerwanie imigracji żydowskiej do Palestyny na okres pracy Komisji Królewskiej utrudniłoby, a nawet w wielkim stopniu uniemożliwiłoby jej wydanie objektywnego sądu o rzeczywistych stosunkach w Palestynie. Komisja Królewska winna urzędować w możliwie normalnych warunkach w kraju mandatowym, wstrzy-

manie zaś imigracji oznaczałoby stworzenie warunków wyjątkowych. Jednocześnie wstrzymanie imigracji żydowskiej na okres pracy Komisji Królewskiej mogłoby być uważane, jako przygotowane zgóry przesądzenie jej oceny sytuacji kraju.

c) przerwanie imigracji żydowskiej do Palestyny, choćby tylko czasowe, byłoby bolesnym ciosem dla społeczeństwa żydowskiego w Polsce, którego znaczna część, zwłaszcza młodzież pracująca, od szeregu lat przygotowuje się do pracy nad odbudową Palestyny i z niecierpliwością oczekuje zastosowania sił swoich i zdolności w Erec.

Pragniemy zarazem poinformować Waszą Ekscelencję, że w ciągu ostatniego tygodnia odbyły się na terenie Polski zgromadzenia masowe we wszystkich osiedlach i skupieniach żydowskich, z udziałem kilkuset tysięcy żydów, na których, podobnie jak na posiedzeniach rad i zarządów gmin żydowskich, przyjęto rezolucje i uchwały, zgodnie z treścią powyższych naszych uwag.

Prosimy Waszą Ekscelencję o przyjęcie wyrazów

najgłębszego poważania

Prof. Dr. Mojżesz Schorr,
Rabin m. Warszawy, Senator Rzplitej Polskiej, Członek Agencji żydowskiej dla Palestyny.

Apolinary Hartglas, adwokat,
Prezes Rady Organizacji Sjonistycznej w Polsce.

Dr. Emil Sommerstein, adwokat,
Prezes żydowskiego Koła w Sejmie i Senacie R. P.

Leon Lewite,
Prezes Polsko-Palestyńskiej Izby Handlowej, Warszawa, Prezes Organizacji Ogólnych Sjonistów w Polsce.

Abraham Białopolski,
Prezes żydowskich Związków Zawodowych.

Rabin Izaak Rubinstein,
Poseł na Sejm R. P., Prezes Ortodoksyjnej Org. Sjonistycznej „Mizrachi“ w Polsce.

Eljasz Mazur,
Prezes Gminy żydowskiej w Warszawie.

Rafał Szereszowski,
Prezes Rady Centrali Związku Kupców, Członek Komitetu Administracyjnego Agencji żydowskiej dla Palestyny.

Antoni Eiger, inżynier,
Członek Rady Agencji żydowskiej dla Palestyny.

SPRAWOZDANIE DEPARTAMENTU CEŁ, AKCYZ I HANDLU RZĄDU PALESTYŃSKIEGO ZA R. 1935

Poniżej podajemy w tłumaczeniu ciekawsze wyjątki ze sprawozdania Dyrektora Departamentu Ceł, Akcyz i Handlu rządu mandatowego Palestyny za r. 1935, które ukazało się niedawno w druku.

PRZEMYSŁ I HANDEL.

(am) W roku 1935 gospodarka palestyńska wykazała dalszy znaczny rozwój. Wiele nowych przedsiębiorstw zostało założonych.

Z ważniejszych nowozałożonych przedsiębiorstw w r. 1935 należy wymienić fabryki pieców kuchennych, rur do wanien, cystern, mydła toaletowego, perfum, oliwy, mebli stalowych, elektrycznych instalacyj, konserw owocowych, jarzynowych i rybnych oraz fabryki na mniejszą skalę produkujące pończochy i skarpetki, bieliznę trykotażową, farbę drukarską, kalkę, paski, dachówki, meble i soki owocowe. Wartość produkcji towarów krajowych fabryk i warsztatów wykazuje w r. 1935 znaczny wzrost w stosunku do r. 1934.

Wartość produkcji fabryk tytoniu wzrosła z 747.645 kg. w r. 1934 do 909.684 kg. w r. 1935, napojów wyskokowych z 3.477.935 litr. do 4.222.328 litr., cementu z 143.000 tonn do 187.000 tonn, zapałek z 175.758 grosów pudełek do 221.275 grosów pudełek, soli z 9.389 tonn do 10.376 tonn, spirytusu metylowego z 493.712 kg. do 593.307 kg.

Wartość produkcji fabryk, wyrabiających olej z importowanych nasion i orzechów dla celów spożywczych i przemysłowych wykazuje również znaczny wzrost w stosunku do r. 1934, jak wynika z poniższej tabeli importu surowca dla tego przemysłu.

Import	1934		1935	
	Tonny	ŁP.	Tonny	ŁP.
Orzechy kokosowe suszone	1.489	14.470	1.923	22.979
Nasiona sezamu	2.589	29.186	1.468	20.589
Nasiona lniane	1.097	12.639	1.479	14.317
Nasiona słonecznikowe	2.025	13.230	12.490	77.571
Orzechy zwykłe	11.317	100.695	6.124	72.939

Wielka ilość spółek zarejestrowanych w r. 1935 wykazuje dalszy rozwój kraju. 265 spółek z kapitałem ŁP. 3.130.000 zostało zarejestrowanych w r. 1935, podczas gdy w r. 1934 zarejestrowano 170 spółek z kapitałem ŁP. 1.700.000.

Z powyższych spółek zarejestrowano w r. 1935 78 z kapitałem ŁP. 10.000 lub wyżej każda, co stanowiło 80% kapitału zainwestowanego w spółkach.

Poniższa tabela wykazuje ilość i wysokość kapitału większych spółek zarejestrowanych w Palestynie w r. 1935.

Ilość	Kapitał spółki	Kapitał ogółem
1	400.000	400.000
1	250.000	250.000
1	200.000	200.000
1	100.000	100.000
4	60.000	240.000
8	50.000	400.000
1	38.000	38.000
1	35.000	35.000
4	30.000	120.000
12	25.000	300.000
6	20.000	120.000
1	17.000	17.000
13	15.000	195.000
1	12.500	12.500
1	11.000	11.000
22	10.000	220.000
ogółem 78	każda ŁP. 10.000 i powyżej	ŁP. 2.658.500

Spółki zarejestrowane w r. 1935 obejmują 10 domów bankowych i 28 instytucyj dla handlu ziemią i nieruchomościami i rozwoju tychże.

W roku sprawozdawczym 65 spółek zwiększyło swój kapitał z ŁP. 2.400.000 do ŁP. 6.000.000 w stosunku do r. 1934, który był również okresem wielkiego rozwoju gospodarczego Palestyny, 30 spółek tylko zwiększyło kapitał z ŁP. 340.000 do ŁP. 1.200.000.

Najbardziej zwiększyły kapitał następujące przedsiębiorstwa:

	Z kapitału ŁP.	Do kapitału ŁP.
Palestine Electric Corporation Ltd.	1.000.000	2.500.000
General Mortage Bank of Palestine Ltd.	250.000	1.000.000
Palestine Corporation Limited	200.000	400.000

The Central Bank of Coop. Institutions Ltd.	100.000	150.200
„Nir" Limited	75.000	145.000
The Palestine General Insurance Co. Ltd.	50.000	125.000
Spinneys Limited	60.385	100.385
British Palestine Corporation Ltd.	50.000	100.000
Palestine Ashrai Bank Ltd.	20.000	100.000
Palestine Foundries Metal Works Ltd.	45.000	100.000
Hanoteja Ltd.	50.000	100.000
Immigrants Bank, Palestine Poladn Ltd.	30.000	100.000
Palestine Mercantile Bank Ltd.	50.000	100.000

Pieniądze przywiezione do kraju przez imigrantów, turystów i pielgrzymów odegrały poważną rolę w pomyślnym rozwoju gospodarki palestyńskiej. W roku 1935 przybyło do Palestyny w charakterze kapitalistów 6498 osób posiadających kapitał ŁP. 1.000 lub powyżej w porównaniu z rokiem 1934, w którym przybyło 5191 oraz z 1933 rokiem, w którym przybyło 3267 osób. Liczba turystów, pielgrzymów oraz turystów w przejeździe, którzy przybyli do Palestyny w ciągu r. 1935, wynosiła 106.123 osób w porównaniu z 91.823 w 1934 r. oraz 79.833 w 1933 r.

Wynikiem stałego rozwoju gospodarczego kraju jest wzrost wysokości obiegu pieniężnego, którą ilustruje poniższa tabela:

Rok	Obieg pieniężny w ŁP.
Na dzień 31 marca 1932	ŁP. 2.408.664
Na dzień 31 marca 1933	„ 2.821.664
Na dzein 31 grudnia 1934	„ 4.069.664
Na dzień 31 grudnia 1935	„ 6.561.134

Należy jednak podkreślić, że naskutek międzynarodowej sytuacji, jaka się wytworzyła w związku z wojną włosko-abisyńską pod koniec drugiego półrocza 1935 r., nastąpiła tendencja wycofywania pieniędzy z mniejszych banków, w miesiącu wrześniu zostały wycofane depozyty w wysokości przeszło 1,5 milj. funtów. To nieoczekiwane wycofanie depozytów i niepewność ogólnej sytuacji wpłynęły na zmniejszenie kredytów i operacyj dyskontowych. Restrykcje kredytowe miały bezpośredni wpływ na zmniejszenie się ruchu budowlanego, przemysłu, handlu i transportu.

Działalność budowlana

W całym kraju zaznaczył się b. intensywny ruch budowlany, sumy zainwestowane w budownictwie w 20 ośrodkach obejmujących 4 główne miasta, wyniosły około ŁP. 8.000.000 w r. 1935 w porównaniu z ŁP.

7.002,268 w r. 1934, z ŁP. 5,600,732 w r. 1933 i ŁP. 2,945,708 w r. 1932. Całkowita produkcja krajowa materjałów budowlanych szła na zaspakajanie potrzeb przedsiębiorstw budowlanych, przy jednoczesnym również znacznym wzroście importu materjałów budowlanych.

Poniższa tabela przedstawia import materjałów budowlanych podczas ostatnich 5-ciu lat:

	1931	1932	1933	1934	1936
	w funtach palestyńskich				
Drzewo budulcowe	153,381	184,267	253,777	460,410	500,137
żelazo w sztabach i prętach	83,629	96,683	240,096	520,604	614,437
Wyroby sanitarne	19,824	39,288	66,041	177,999	130,199
Przybory elektryczne	22,704	29,475	58.491	100,609	133.457
Cement	14,539	25,264	88,328	267,624	288,968
Farby	18,963	24,471	39,339	57,664	64 150
Szkło taflowe	15,372	21,984	34,431	58,419	68,041
Dachówki i cegły	16,068	20,849	34,523	88,334	125.483
Wyroby żelazne	19,000	20,000	40,000	60,000	69,510

Jednak wskutek obostrzeń kredytowych stosowanych przez instytucje bankowe w stosunku do budujących pod koniec drugiego półrocza 1935 w związku z ogólną sytuacją międzynarodową, ruch budowlany zmniejszył się i ilość pozwoleń budowlanych znacznie spadła.

Przemysł cytrusowy

Eksport grejpfrutów w sezonie 1935/36 rozpoczął się 1 października a eksport pomarańczy 15 listopada.

Upały panujące w 2-giej połowie kwietnia i 1-ej połowie maja, które spowodowały duże zniszczenie owoców, wpłynęły na zmniejszenie się zbioru 1935/36. Propaganda na rzecz owoców cytrusowych, przeprowadzona w W. Brytanji, w krajach kontynentu europejskiego, Indjach, Cejlonie i Kanadzie, dała zadawalające wyniki.

Od 1 pażdzirenika 1935 r. opłata przeznaczona na propagandę owoców cytrusowych została podwyższona do 3 milsów za eksportowaną skrzynkę owoców.

Zakładanie nowych plantacji w roku sprawozdawczym zmniejszyło się znacznie, obszar wzięty pod uprawę w r. 1935 wyniósł 10.000 dunamów

w porównaniu z 30.000 dunamów w r. 1934. Spadek ten tłumaczy się trudnościami eksportowemi w uplasowaniu owoców na rynkach światowych oraz niskiemi cenami otrzymanemi w sezonie 1934/35, jak również spekulacyjnemi cenami gruntów pod uprawę cytrusów.

W r. 1935 wyeksportowano 6.878.911 skrzynek pomarańczy i 888.793 skrzynek grejpfrutów w porównaniu z 5.129.422 skrz. pomarańczy i 419.789 skrz. grejpfrutów w r. 1934.

EKSPORT POMARAŃCZY I GREJPFRUTÓW w r. 1935.

	Pomarańcze		Grejpfruty	
	1935		1935	
	Skrzynie	ŁP.	Skrzynie	ŁP.
W. Brytanja	4,812,318	2,182,702	731,757	323,344
Aden	576	272	352	162
Indje	619	415	470	189
Kanada ..	36,863	16,921	6,132	2,048
Irlandja	895	402	—	—
Belgja	112,094	52,721	15,261	6,496
Bułgarja	13,457	6.058	264	113
Czechosłowacja	73,335	33,634	5,418	2,358
Danja	61,955	28,521	5,958	2,362
Finlandja	34,442	15,843	2,182	979
Francja	152,051	68,796	62,067	10,877
Niemcy	508,064	238,608	10,327	5,162
Austrja	6,014	2,621	1,494	493
Holandja	358,015	166,106	20,592	11,812
Łotwa	4,888	1,977	730	237
Norwegja	133,850	60,729	5,816	2,342
Polska	210,831	91,546	12,873	4,507
Rumunja	147,581	69,052	9,048	3,450
Rosja	21,777	9,565	5	2
Szwecja	106,659	47,436	7,875	2,932
Szwajcarja	46,691	20,659	12,648	4,673
Jugosławja	24,322	11,142	210	67
Inne kraje	11,314	5,114	3,314	1,360
Razem	6,878,911	3,130,960	888,793	370,965

Import

Wartość importu dla konsumpcji krajowej w r. 1935 wyniosła ŁP.

17.853.493, wykazując wzrost ŁP. 2.700.712 w stosunku do roku poprzedniego. Znaczny wrozst wartości importu powstał naskutek dużego napływu imigrantów, którzy przywieźli ze sobą poza bagażem osobistym, narzędzia i maszyny, oraz dużego importu materjałów budowlanych.

W r. 1935 daje się zaznaczyć również wzrost importu nasion i orzechów do wytłaczania, przędzy bawełnianej, wełnianej i jedwabnej do wyrobu artykułów trykotażowych, bydła na rzeź, przetworów mleczarskich, warzyw świeżych i owoców, maszyn przemysłowych i rolniczych, odzieży wszelkiego rodzaju, benzyny, nafty, opon gumowych.

Eksport

Wartość eksportu Palestyny wynosiła w r. 1935—ŁP. 4.215.486, dając nadwyżkę w stosunku do r. 1934 w wysokości ŁP. 997.924. Nadwyżka ta tłumaczy się zwiększonym eksportem owoców cytrusowych, który wzrósł w r. 1935 o ŁP. 856.683 w stosunku do roku 1934.

Eksport artykułów przemysłowych w r. 1935 wykazuje również nadwyżkę w wysokości ŁP. 73.967 w stosunku do roku 1934. Nadwyżka ta powstała głównie dzięki zwiększonemu eksportowi odzieży, pończoch i skarpetek, mydła, oliwy, soków i miąższów owocowych oraz zębów sztucznych.

Dr. M. LICHTENSZTEJN

PALESTYŃSKIE PRAWO UPADŁOŚCIOWE

W Palestynie doniedawna obowiązywały przepisy ottomańskiego Kodeksu Handlowego (art. 147 do 315) w dziedzinie regulowania spraw upadłości i bankructwa. Przepisy te były wzorowane na francuskim kodeksie handlowym.

Oryginalna palestyńska ustawa upadłościowa została ogłoszona w „Official Gazette" 24 stycznia 1936 r., a weszła w życie dopiero kilka miesięcy temu.

Ustawa ta, nosząca nazwę „Bankruptcy Ordinance", jest bardzo obszerna: zawiera 143 artykuły, i z 2 dodatkowymi rozporządzeniami („shedules") zajmuje 81 stron druku.

W ramach niniejszego artykułu ograniczymy się do ogólnego scharakteryzowania przepisów ustawy w zestawieniu z nowym polskim pra-

---

*) Część I-a zgodnie z techniką ustawodawczą angielską zawiera zbiór terminów prawniczych, zawartych w ustawie i definicje.

wem upadłościowym i prawem o postępowaniu układowym z 24 października 1934 r.

„Bankruptcy Ordinance" składa się z 9 części, z których najważniejszą jest część II-ga. Część II-ga zawiera przebieg całego postępowania upadłościowego i tą częścią bliżej się zajmiemy.*)

Art. 3 ust. 2 ustawy wylicza cały szereg faktów, które są uznane ogłoszenie upadłości. A mianowicie:

1) oszukańcza darowizna, lub przelew części lub całości majątku za „akty bankructwa" („act of bankruptcy") t. zn. za akty powodujące dłużnika; 2) ukrywanie się lub wyjazd z Palestyny w celu oszukiwania, albo zwlekania z zapłatą długów; 3) sprzedaż części majątku dłużnika z licytacji publicznej; 4) złożenie przez dłużnika w sądzie deklaracji z zawiadomieniem o niemożności płacenia swych długów i z prośbą o uznanie za upadłego; 5) zawiadomienie kogokolwiek z wierzycieli o zawieszeniu wypłat; 6) niemożność egzekwowania przez wierzycieli z majątku dłużnika zasądzonych kwot, stwierdzona sądownie i t. d.

W polskim natomiast prawie upadłościowym (art. 1 § 1) jest powiedziane zwięźle: „kupiec, który zaprzestał płacenia długów, będzie uznany za upadłego". System polski należy uznać za lepszy, bowiem wyliczenie nigdy nie może być kompletne i nie może przewidywać wszelkich możliwych wypadków.

Z chwilą gdy sąd palestyński uzna, że zachodzi dostateczna przyczyna prawem przewidziana, do ogłoszenia upadłości, wtedy wydaje odpowiednie postanowienie (zwane „receiving order") i ustanawia specjalnego kuratora nad majątkiem dłużnika „Official Receiver". „Official Receiver" łączy wszystkie te funkcje, które według prawa polskiego spełniają sędzia-komisarz i syndyk upadłości. Po wydaniu wymienionego postanowienia („receiving order") następuje postępowanie układowe, o ile dłużnik zgłasza w tej sprawie swój wniosek.

W Polsce jest inaczej, bo postępowanie układowe nie jest traktowane łącznie z postępowaniem upadłościowym.

Prawo palestyńskie przewiduje, że o ile postępowanie układowe nie doprowadzi do rezultatu, Sąd uznaje dłużnika za upadłego („bankrupt") i mianuje zarządcę („trustee") jego majątku. Od tego czasu upadły traci prawo zarządzania swoim majątkiem, jego korespondencja jest kontrolowana, obowiązany jest przedstawiać wszelkie swoje księgi i rachunki do wglądu i przeglądu, oraz musi udzielać wszelkich żądanych od niego informacyj. O ile istnieje obawa, że upadły będzie ukrywał się lub ukrywał

---

*) Część I, zgodnie z techniką ustawodawczą angielską, zawiera definicje oraz zbiór terminów prawniczych, zawartych w ustawie.

swój majątek, albo jeśli usuwa lub sprzedaje pewne cenniejsze przedmioty ze swego majątku, sąd wobec niego może zastosować areszt, jako środek zaradczy przeciwko nadużyciom (art. 23 ust. 1).

Podobne przepisy zawiera polskie prawo upadłościowe (art. 19 § 1 i art. 20—27).

Postępowanie upadłościowe kończy się zniesieniem upadłości („discharge of bankrupt" — art. 26 ust. 1 pr. palest., analog. — art. 222 polsk. pr. upadł.).

Postanowienie o zniesieniu upadłości (w terminologji polskiej „ukończenie postępowania upadłościowego") może być wydane przez sąd na wniosek dłużnika, jeśli sąd uzna, że dłużnik zaspokoił w możliwy dlań sposób pretensje wierzycieli, oraz że nie popełnił żadnego z czynów podstępnych, wymienionych w art. 26 ust. 3 ustawy (nieprawidłowe prowadzenie ksiąg, oszukańcze zbycie majątku i t. d.).

Postanowienie o zniesieniu upadłości („order of discharge") zwalnia dłużnika z wszelkich długów, za wyjątkiem uprzywilejowanych (podatków, długów hipotecznych i t. d.) — art. 28 ust. 1 pr. palest. — analog. art. 224 polsk. pr. upadł.

W części III „Bankruptcy Ordinance" (art. 3 do 668) omawiane są szczegółowo sposoby zarządzania majątkiem masy upadłości.

Część IV-a (art. 67 do 71) zawiera prawa i obowiązki „official receiver".

Część V (art. 72 do 87) — prawa i obowiązki zarządcy masy upadłości („trustee").

Część VI (art. 88 do 108) — przepisy proceduralne.

Część VII (art. 109 do 126) — przepisy dodatkowe.

Część VIII (art. 127 do 140) — przepisy karne za poszczególne przestępstwa ukrywania mienia przez upadłego, za co przewidziana jest kara do 4 lat więzienia.

Przepisy polskiego kodeksu karnego z 1932 r. podobnie traktują analogiczne przestępstwa.

Część IX (art. 141 do 148) zawiera przepisy przejściowe i końcowe.

Pierwszy załącznik do ustawy (w 28 artykułach) omawia przepisy o zgromadzeniu wierzycieli. Drugi załącznik (w 27 artykułach) reguluje sposób przeprowadzenia sprawdzenia wierzytelności.

Ten pobieżny przegląd palestyńskiego prawa upadłościowego wykazuje, że sprawa upadłości została tam szczegółowo uregulowana, zgodnie z wymogami nowoczesnej nauki prawa handlowego i jedynie w szczegółach odbiega od sposobu uregulowania tej ważnej dziedziny obrotu gospodarczego w Polsce.

W SPRAWIE MOCY OBOWIĄZUJĄCEJ WYROKÓW ZAGRANICZNYCH W PALESTYNIE

Sprawa nadania mocy obowiązującej wyrokom zagranicznym w Palestynie nabiera specjalnego znaczenia dla ludności polskiej, naskutek b. ożywionych wzajemnych stosunków mię- między Polską a Palestyną. Ze względu na powyższe podajemy poniżej wyrok Sądu Najwyższego w Palestynie w sprawie wykonalności wyroków zagranicznych oraz opublikowany ostatnio przez p. Abrahama Gorali-Bronsafta artykuł, rzucający światło na wspomnianą kwestję.

NAJWYŻSZY SĄD APELACYJNY

W składzie sędziów: Baker, Chaldi i Abdul Hadi.
W sprawie: Ewed Josef — powód
i Abdul Hamid Josef — pozwany.

(Apelacja cywilna 65/35).

Uznanie noweli sądowej z roku 1928 w sprawie wykonalności wyroków zagranicznych.

Wyrok sądu w Nowym Jorku. — Wykonanie wyroku wydanego zagranicą. — Nowela w sprawie wykonalności wyroków zagranicznych nie dotyczy wyroków zaocznych. — Paragrafy 3 i 7 noweli sądowej z roku 1928 w sprawie wyroków zagranicznych. — Paragraf 21 rozporządzenia sądowego z roku 1924. — Nowela sądowa (wyrok zaoczny) z roku 1928.

Pozwany procesował się z powodem w sądzie w Nowym Jorku, jednakowoż przed otrzymaniem wyroku, złożył drugą skargę w sądzie palestyńskim. Pozwany przegrał proces, gdyż, zdaniem Sądu Najwyższego (teczka 20/31), pozwany winien był czekać na wyrok w Nowym Jorku, a następnie dopiero zażądać jego potwierdzenia w Palestynie. (Z tego wyroku wynika, że nie należy składać nowej skargi w Palestynie jeżeli został wydany, lub ma być wydany wyrok zagranicą, a to w przeciwieństwie do praktyki angielskiej). Pozwany otrzymał następnie wyrok Sądu Najwyższego w Nowym Jorku, zobowiązujący powoda w toku apelacji zapłacić pozwanemu różne sumy.

Gdy pozwany zażądał zatwierdzenia wyroku w Sądzie Okręgowym w Jerozolimie, twierdził powód, że nowela sądowa w sprawie wykonalności wyroków zagranicznych nie obowiązuje, gdyż rozporządzenie z roku 1924 nie upoważnia Prezesa Sądu Najwyższego do wydawania rozporządzeń w sprawie wykonalności wyroków zagranicznych.

Po drugie wyrok powyższy został wydany zaocznie, a według noweli sądowej z r. 1928 w sprawie wyroków wydanych w nieobecności strony, nie należy wykonać wyroku, który nie został oddany do wykonania w przeciągu 6 miesięcy od dnia jego ogłoszenia przez sąd.

Sąd Okręgowy w Jerozolimie nie przyjął wywodów powoda i nakazał mu zapłatę sum wspomnianych w wyroku Sądu Najwyższego w Nowym Jorku.

Powód złożył apelację w Najwyższym Sądzie Apelacyjnym i sprawę przegrał.

Wyrok Sądu Okręgowego w Jerozolimie (Nr. 309/33).

Zgodnie z paragrafem 5 noweli sądowej z r. 1928 nakazuje sąd, iż należy wykonać wyrok z dn. 23.V.28 wydany przez Sąd Najwyższy w Nowym Jorku na sumę 399.73 dolarów (wraz z kosztami w kwocie 79.69 dolarów, razem 479,69 dolarów) i wyrok Sądu Najwyższego w Nowym Jorku z dn. 28.V.28 na kwotę 709.15 dolarów, a ponadto winien zapłacić odsetki od dnia złożenia skargi, t. j. od dn. 27.X.33 do dnia zapłaty w wysokości 9% od kwot 675.30 i 399.75 dolarów. Koszta opłaca pozwany.

Motywy wyroku.

Wierzyciel prosi o wykonanie wyroku Sądu Najwyższego w Nowym Jorku przez Sąd Okręgowy w Jerozolimie, a według jego opinji sąd winien to uczynić, stosownie do § 7 noweli sądowej z r. 1928, gdyż niema żadnej przyczyny w tym paragrafie sprzeciwiającej się tej prośbie. Dłużnik zaś twierdzi: Oba wyroki zostały wydane zaocznie, już przed r. 1928, i jeśli nie zostały one wykonane w przeciągu 6 miesięcy, są one nieważne; niema żadnej umowy o wzajemnej wykonalności wyroków ze Stanem Nowego Jorku. Ponadto Nowy Jork również nie zatwierdzi wyroku wydanego przez sąd palestyński i z tego powodu prosi on o odrzucenie prośby wierzyciela.

Dalej twierdzi wierzyciel, iż w żaden sposób nie należy uważać tych wyroków, jako wydanych zaocznie, a jeśli nawet rzecz tak się przedstawia, to ograniczenie co do czasu zobowiązania odnoszą się tylko do wyroków palestyńskich, a nie do wyroków obcych. Ponadto twierdzi wierzyciel, iż dłużnik sam zniweczył swoje twierdzenia przez zgłoszenie swych pretensyj w obronie przed innym sądem, że nie należy zgłaszać pretensji samej w Palestynie, lecz należy czekać na wyrok sądu w Nowym Jorku i wykonać go w Palestynie. Dłużnik zaznacza, iż nowela z r. 1928 została rzekomo wydana na podstawie § 21 rozporządzeń sądów z r. 1924 a paragraf ten nie wspomina o wydaniu nowel odnośnie wyroków zagranicznych.

Sąd postanowił, iż jest on kompetentnym wykonywać każdy wyrok

zagraniczny na podstawie § 3 noweli z 1928 r. pomimo, że została ona ogłoszona na podstawie § 21 rozporządzenia sądu z r. 1924, które nie wymienia wyroków zagranicznych.

Ponadto proszący nie został przez Sąd Najwyższy upoważniony do złożenia skargi do jego sądu, ponieważ w tym czasie prowadzony był proces w sądzie w Nowym Jorku, a sąd zaznaczył wtedy, że po otrzymaniu wyroku można będzie prosić o jego wykonanie na podstawie § 3 według noweli z r. 1928.

Wyrok Sądu Apelacyjnego.

Po wysłuchaniu wywodów adwokata powoda nie widzimy żadnych motywów, aby zmienić wyrok sądu niższego i wyrok tegoż sądu zatwierdza się.

Apelacja zostaje odrzucona i powód winien opłacić koszta adwokata ustalone na ŁP. 2.

ABRAHAM GORALI-BRONSAFT (Tel-Awiw)

NADANIE MOCY WYROKOWI ZAGRANICZNEMU W PALESTYNIE

Kwestja wykonalności wyroków zagranicznych w Palestynie była przedmiotem wielu rozporządzeń i nowel i pomimo zwiększenia instrukcyj wykonawczych pozostało wiele niejasności. Ogłoszone liczne wyroki w tej sprawie nie wyjaśniły faktycznego stanu rzeczy, przeciwnie, istniejące sprzeczności w postanowieniach pogmatwały jeszcze bardziej sprawę.

Przejrzymy pobieżnie ustawodawstwo, istniejące w tej dziedzinie i ważniejsze wyroki wydane dotychczas, a zwłaszcza ostatni wyrok w tej sprawie, zamieszczony powyżej, stanowi zwrot, który wyjaśni całkowicie stan rzeczy.

Wyrok ten został wydany niedawno i nie jest znany większości adwokatów w Palestynie i Polsce, aczkolwiek stanowi on ważny precedens w rozwiązaniu problemu, który był dotychczas bardzo pogmatwany z powodu niejasności i sprzeczności, które w tej dziedzinie istniały.

Ustawodawstwo palestyńskie pod względem ustosunkowania się do wykonywania wyroków zagranicznych rozróżnia 3 kategorje:

Do pierwszej kategorji należą kraje, co do których zostały wydane specjalne rozporządzenia odnośnie wzajemnego wykonywania wyroków.

Do grupy tej należą: Anglja i jej kolonje oraz Egipt. Do wyroków Anglji odnosi się rozporządzenie procedury cywilnej (wzajemne wykonanie wyroków) z r. 1922, przy zachowaniu pewnej różnicy pomiędzy samą Anglją (United Kingdom) i jej kolonjami. Podczas gdy w odniesieniu do Anglji rozporządzenie to odnosi się natychmiast po ogłoszeniu, to w odniesieniu do kolonij lub mandatów angielskich rozporządzenie to obowiązuje dopiero po wydaniu osobnego zarządzenia przez Wysokiego Komisarza o stosowaniu powyższego rozporządzenia w stosunku do jednej lub drugiej kolonji względnie kraju mandatowego. Pomiędzy Palestyną a Egiptem istnieje specjalna umowa i na niej opiera się rozporządzenie o wzajemnej wykonalności wyroków (egipskich) z r. 1929.

Do drugiej kategorji należą kraje, z któremi w tej sprawie zostały zawarte specjalne układy. Dla tych krajów obowiązują specjalne warunki przewidziane w układach (Syrja).

Wszystkie inne kraje należą do trzeciej kategorji. Tutaj należy według opinji sądu zastosować nowelę w sprawie wyroków zagranicznych z r. 1928. Tu tkwi właśnie trudność i źródło niejasności. W słynnym procesie Kaca przeciwko Kacowi w Sądzie Okręgowym w Jaffie w r. 1932 słyszeliśmy wywody, iż powyższe nowele nie mają wogóle mocy prawnej. Wprawdzie Sąd Okręgowy w Jaffie nie uznał całkowicie wywodów, że wspomniane nowele wychodzą poza kompetencję (ultra virem), jednakowoż sąd ten orzekł, odmawiając mocy wyrokowi zagranicznemu, iż nie są obowiązujące nowele z r. 1928 w odniesieniu do krajów, z któremi nie zostały zawarte specjalne umowy w tej sprawie. Aczkolwiek orzeczenie Sądu Okręgowego w Jaffie, które nie było rozpatrywane przez Sąd Apelacyjny nie mogło być uważane, jako precedens sądowy obowiązujący sądy, jednakowoż miało się wrażenie, iż orzeczenie to ma decydujące znaczenie.

Z drugiej strony Najwyższy Sąd Apelacyjny orzekł, w sprawie Abdul Hamid Szuman przeciwko Ewed Josef (apelacja Nr. 20/31), iż nie należy wnosić ponownej skargi, przed sąd palestyński, gdy został wydany wyrok w tej samej sprawie przez sąd zagraniczny. Powstała przez to sytuacja bez wyjścia. Z jednej strony nie może wierzyciel żądać od swego dłużnika, znajdującego się w Palestynie, zapłacenia długu, gdyż otrzymał wyrok zagranicą, z drugiej strony zaś nie może on w Palestynie wykonać wyroku wydanego zagranicą, gdyż nowele wydane w tej sprawie są pozbawione mocy prawnej, jeśli niema specjalnej umowy pomiędzy Palestyną a krajem, w którym wyrok ten został wydany.

Ostatni wyrok (apelacja Nr. 65/35) wyjaśnia zatem kwestję, bowiem orzeka, że nowele z r. 1928 mają moc prawną również w odniesieniu

do wyroków zagranicznych wydanych w kraju, z którym nie została zawarta specjalna umowa co do wykonalności wyroków.

Istnieje jeszcze jeden wyrok, z którego można było wnioskować o wyraźnej tendencji sądów nadania mocy wyrokom zagranicznym na podstawie ogólnych uwag zawartych w nowelach z r. 1928. Jest to wyrok wydany w apelacji cywilnej Nr. 118/32, zatwierdzający wyrok wydany w Transjordanji. Coprawda w ostatnim wypadku powstała tylko kwestja jaką ustawę należy zastosować w odniesieniu do Transjordanji, a mianowicie, czy należy uważać Transjordanję jako obcy kraj, ale pośrednio i ten wypadek nadał moc nowelom z r. 1928.

RUCH POCZTOWY MIĘDZY POLSKĄ I PALESTYNĄ

(m. f.) Wzrastający obrót listowy jest jednym ze znamiennych wskaźników zbliżenia gospodarczego i kulturalnego narodów. Niżej podane tabele ruchu pocztowego między Polską a Palestyną, wskazują dobitnie, iż 200-tysięczna rzesza żydów polskich, przebywających w Palestynie utrzymuje z Polską jaknajżywszy kontakt.

W ostatnich latach wraz z wzrostem emigracji z Polski do Palestyny i rozwojem stosunków gospodarczych między obu krajami, dał się zaznaczyć wzrost nasilenia ruchu pocztowego między Polską a Palestyną.

Według danych urzędowych Ministerstwa Poczt i Telegrafów, ruch ten kształtował się, jak następuje:

Ruch pocztowy z Polski do Palestyny w latach 1933—1935.

Rok	Ogółem przesyłek listowych	listy	kartki	druki	papiery handl.	próbki	listy w rtość	paczki
1933	1,301,096	907,876	227,866	153,450	100	11,484	1,300 (390 tys. zł.)	2,500
1934	1,550,520	804,000	383,000	345,000	728	11,024	7,540 (3.4 3 tys.zł.)	1,000
1935	3,076,984	2,135,108	560,664	355,472	6,488	15,236	11,544 (5.399.316 zł.)	2,028

Ruch pocztowy z Palestyny do Polski w latach 1933—1935.

Rok	Ogółem przesyłek listowych	listy	kartki	druki	papiery handlowe	próbki	listy wartośc.	paczki
1933	1,507,754	1,009,000	262,000	195,000	5,000	16,840	27,016 (3.648 tys.zł.)	4,678
1934	2,176,888	1,000,000	628,000	502,000	9,000	16,000	53,292 (4.872 tys.zł.)	6,708
1935	2,512,852	1,826,530	458,522	210,288	5.456	11,234	50,326 (7.936.412 zł.)	1,790

Porównanie danych statystycznych ruchu pocztowego między Polską a Palestyną za rok 1934 i 1935 wskazuje nienotowany wzrost ogólnej ilości przesyłek listowych do Palestyny o 98,4%, co tłumaczy się wzrostem emigracji z Polski do Palestyny (imigracja do Palestyny wzrosła w r. 1935 w porównaniu z rokiem 1934 o 85%). Ilość papierów handlowych, wysłanych w r. 1935 wyniosła 6.488, co stanowi 9-krotny wzrost w porównaniu z rokiem poprzednim. Wskazuje to na fakt, że sfery gospodarcze Polski wykazały poważne zainteresowanie rynkiem palestyńskim, jako terenem zbytu artykułów produkcji polskiej. Stale rozwijające się życie gospodarcze Palestyny i idący z tem w parze stały wzrost importu spowoduje bezsprzecznie natężenie tego ruchu.

Ruch pocztowy z Palestyny do Polski wykazał również wzrost, jednak stosunkowo znacznie mniejszy.

Ogólna ilość przesyłek listowych wzrosła w r. 1935 w porównaniu z r. 1934 o 15,4%, podczas gdy ilość samych listów wzrosła o 83% w porównaniu z rokiem poprzednim.

W powyższej statystyce najbardziej charakterystycznym jest wzrost przekazanych sum w listach wartościowych. Jakkolwiek ilość listów wartościowych się zmniejszyła, tem niemniej sumy przesłane z Palestyny do Polski wzrosły o 63%. Przeciętna wartość każdego listu wynosiła w r. 1935 około zł. 158, podczas gdy w r. 1934 — około zł. 91,50. Statystyka ta wskazuje na stale wzrastający dobrobyt ludności palestyńskiej, która pracą rąk własnych wspomagała swych zubożałych krewnych, zamieszkałych w Polsce.

Rozwój gospodarki palestyńskiej, zwiększenie się dobrobytu ludności, a co najważniejsze usprawnienie dróg komunikacyjnych i wprowadzenie stałej regularnej komunikacji lotniczej między Polską a Palestyną

wpłyną decydująco na dalszy pomyślny rozwój ruchu pocztowego między obu krajami i na utrzymywanie dalszego żywego kontaktu między wychodźctwem polskim, żyjącym w Palestynie a Polską.

EMIGRACJA DO PALESTYNY W PIERWSZEJ POŁOWIE 1936 r.

(pw) Imigracja do Palestyny w pierwszem półroczu 1936 r. w porównaniu z tymże okresem r. 1935 i 1934 przedstawiała się, jak następuje:

	Ogółem imigracja	w tem żydzi
I. półr. 1936	17.454	16.430
I. półr. 1935	31.370	30.474
I. półr. 1934	16.233	15.630

Wyżej podane cyfry obejmują zarówno emigrantów jak i turystów, którzy zalegalizowali swój pobyt w kraju. Udział żydów w ogólnej imigracji do Palestyny wynosił w pierwszem półroczu 1936 r. 94,1%, w pierwszej połowie 1935 r. — 97,1%, w r. 1934 — 96,3%.

Wśród 1.024 nie-żydów przybyłych do Palestyny w pierwszem półroczu b. r. było 359 Arabów, oraz 665 przedstawicieli innych narodowości, a wśród 896 nie-żydów przybyłych w pierwszem półroczu 1935 r. do Palestyny było 329 Arabów oraz 567 przedstawicieli innych narodowości. Należy podkreślić, iż w pierwszej połowie b. r. imigracja żydowska do Palestyny w porównaniu z odpowiednim okresem 1935 r. zmalała o 46,1%. W porównaniu natomiast z pierwszem półroczem 1934 r. zwiększyła się ona o 5,1%. Według poszczególnych miesięcy imigracja żydowska do Palestyny przedstawiała się, jak następuje:

	1936	1935	1934
styczeń	2.432	4.219	2.205
luty	2.611	5.540	2.890
marzec	4.039	7.077	3.367
kwiecień	3.339	4.556	2.614
maj	2.406	4.422	2.035
czerwiec	1.603	4.660	2.519

PRZEGLĄD PRASY

Sprawa pacyfikacji stosunków żydowsko-arabskich w Palestynie nie schodzi z porządku dziennego prasy żydowskiej w Polsce.

Bardzo krytycznie odnosi się ona do misji medjacyjnej ministra spraw zagranicznych Iraku Nuri Paszy Al Said. Uważa ona, iż wmieszanie się przedstawicieli niezależnych państw arabskich w znacznej mierze zaostrzyło sytuację i zwiększyło niebezpieczeństwo grożące dziełu odbudowy żydowskiej Siedziby Narodowej w Palestynie. Wmieszanie się sąsiednich krajów arabskich w wewnętrzne sprawy Palestyny, staje się niebezpiecznym precedensem na przyszłość, dlatego też musi ono być przez społeczeństwo żydowskie w najostrzejszy sposób zwalczane. W dalszym ciągu krytykowane jest postępowanie administracji palestyńskiej, która w obawie przed rozszerzeniem wypadków poza granice Palestyny, zaczęła postępować ugodowo, zmierzając do udzielenia koncesji politycznej Arabom. Taktyka administrracji palestyńskiej okazała się nawskroś szkodliwą, obudziła fantazję sfanatyzowanych tłumów arabskich, które obecnie nie zadowolnią się drobnemi zdobyczami politycznemi, lecz konsekwentnie zmierzają do zniszczenia dzieła żydowskiego w Palestynie i do utworzenia samodzielnego państwa arabskiego. Z wielką nieufnością odnosi się prasa żydowska do Komisji Królewskiej, która ma wkrótce przybyć do Palestyny. Mówi się obecnie o objektywnem zbadaniu stosunków żydowsko-arabskich, jednak istnieje obawa, czy działalność Komisji nie będzie miała raczej charakteru formalnego, a koncesje polityczne, które mają być udzielone Arabom, są już zgóry ustalone i zdecydowane.

Prasa z naciskiem podkreśla, iż chwilowe wstrzymanie imigracji również będzie stanowczo zwalczane przez zorganizowany naród żydowski, który okupuje dzieło swoje w Palestynie krwią i potem. Wobec niewyklarowanej sytuacji stałej groźby zatamowania ruchu imigracyjnego, prasa nawołuje społeczeństwo żydowskie do czujności i do zorganizowanego wyrażenia niezłomnej woli dalszej budowy Siedziby Narodowej. Naród żydowski chce w spokoju i harmonji budować kraj, chce wznieść wspaniałe dzieło konstruktywne, jednak ciemne siły przeciwstawiają się i uniemożliwiają kontynuację jego prac. Ostro jest również krytykowane przez prasę żydowską nałożenie zbiorowej kary na dzielnicę żydowską „Achuzat Herbert Samuel“ w Hajfie, która broniła się przed terorystami arabskimi. Prasa widzi w tem tendencję ze strony administracji palestyńskiej wykazania Arabom jej bezstronności i stosowanie t. zw. równowagi, co w tym

wypadku oznacza postawienie na jednej płaszczyźnie napadających Arabów z napadanymi żydami.

„Nasz Przegląd“ z dn. 10 wrzeęsia b. r. zamieszcza korespondencję p. O. Rotenstreicha, omawiającą m. in. sytuację gospodarczą w kraju. Autor dowodzi, iż mimo długotrwałego strajku i sabotażu arabskiego, gospodarka żydowska w Palestynie nie załamała się.

„Hajnt“ z dn. 11 września b. r. zamieszcza artykuł M. Indelmana o ostatnich posunięciach Colonial Office, w związku z trwającemi wypadkami w Palestynie. Zdaniem autora obecnie rozpoczyna się wielka walka polityczna, wynik której zadecyduje o losach żydowskiej Siedziby Narodowej. Istnieje obawa, iż władza mandatowa zechce sobie zjednać Arabów, przez wydanie szeregu zarządzeń, które uszczuplą nasze prawa i poniekąd uniemożliwią kontynuowanie rozpoczętego dzieła. Autor nawołuje do unifikacji i do zorganizowania energji narodowej dla walki z grożącem niebezpieczeństwem na arenie politycznej.

„Moment“ z dn. 11 września b. r. zamieszcza artykuł prof. dr. I. Klausnera o przyczynach rozruchów arabskich w Palestynie. Autor wymienia 3 główne przyczyny, a mianowicie: 1) obawa Arabów, iż Siedziba żydowska w Palestynie będzie znaczną przeszkodą przy unifikacji krajów arabskich, 2) nienawiść Arabów do żydów, jako europejczyków i innowierców i 3) zawiść Arabów o powodzenie żydów w ich poczynaniach. Autor uważa porozumienie między żydami i Arabami za możliwe pod następującemi warunkami: 1) Arabowie muszą sobie zdać sprawę z tego, iż żydzi nigdy nie zrezygnują ze swej ojczyzny historycznej, 2) kraj, który jest święty dla miljarda chrześcijan i dla 17 miljonów żydów, nie może stać się maleńkim okręgiem „południowej Syrji“, 3) koniecznem jest wzajemne zbliżenie się żydów i Arabów.

„Trybuna Narodowa“ w Nr. 36 zamieszcza artykuł wiceburmistrza Tel-Awiwu, p. I. Rokacha, p. t. „Tel-Awiw — pierwszy port żydowski“, w którym opisuje poczynania w związku z budową nowego portu. Autor kończy swe wywody, jak następuje: „Droga do powstania portu w Tel-Awiwie jest jeszcze długa i pełna przeszkód. Stworzyliśmy coś, czego nikt nie jest w stanie zmienić: ani wznowienie prac w Jaffie, ani budowa szosy do Hajfy. Tel-Awiw będzie pierwszym żydowskim portem na świecie“.

P. W.

NOWOZAŁOŻONE PRZEDSIĘBIORSTWA W PALESTYNIE

Spółki akcyjne — a.
Firmy — f.
Spółdzielnie — s.

Rolnictwo

„Mataej Szapira Turkenic", Lifszyc, Petach-Tikwa (f) — plantowanie cytrusów; „Hakibuc Hameuchad Plugat Hamaim Kwucat Poalim Lehitjaszwut Szetufit Ltd.", Hajfa (s) — osiedle rolne; „Kwucat Hamakabi" Aguda Lehitjaszwut Szetufit Ltd. (s) — osiedle rolnicze; „Kwucat Agudat Hanoar Haiwri „Akiba" Chedera Aguda Szetufit Ltd.", Chedera (s) — osiedle rolne.

Ruch budowlany

„Jakne'am" Aguda Szetufit Leszejrut Ciburit Ltd., (s) — rozwój przedmieść; „Bejt Hakarmel Aguda Szetufit Ltd.", Tel-Awiw (s) — budowa mieszkań; „Bait Meszutaf Frug Aguda Hadadit Ltd.", (s) — Tel-Awiw — budowa mieszkań; „Nachlati Ltd." (a) — ŁP. 10.000 — budowa i zakładanie skwerów, ogrodów; „Awoda Building Company, Ltd." (a)— ŁP. 1.000—budowa domów; „Chewrat Chakirja Alef Aguda Szetufit Ltd.", Kirjat Chaim (s) — budowa mieszkań robotniczych; „Kwucat Banaim „Szomron", Hajfa (f) — przedsiębiorstwo budowlane; „Mifal Haszykun Haacmi", Aguda Szetufit Ltd. (f) — budowa domów mieszkalnych; „Yar Ecion", Aguda Szetufit Ltd., Tel-Awiw (s) — rozwój przedmieść; „Aguda Szetufit Lehaspakat Maim be Kfar Marmorek Ltd.", (s) — prace irygacyjne; „Bejt Habomer", Aguda Szetufit Ltd., Tel-Awiw (s) — budowa mieszkań; „Bejt Hemer" Aguda Szetufit Ltd., Tel-Awiw (s) — budowa mieszkań; „Bejt Mazad" Aguda Szetufit Ltd., Tel-Awiw (s) — budowa mieszkań; „Bejt Bezer" Aguda Szetufit Ltd., Tel-Awiw (s) — budowa mieszkań; „Bejt Midot" Aguda Szetufit Ltd., Tel-Awiw (s) — budowa mieszkań; „Bejt Zur" Aguda Szetufit Ltd. (s) — budowa domów mieszkalnych; „Bejt Gazit", Aguda Szetufit Ltd., (s) — budowa mieszkań; „Bejt Rimon" Aguda Szetufit Ltd., Tel-Awiw (s) — budowa mieszkań; „Bejt Haszaron" Aguda Szetufit Ltd., Tel-Awiw (s) — budowa mieszkań.

Przemysł

„Mabat" Rotszyld i Hiwentriger, Hajfa (f) — fabryka szyb; „Omar i Ruszdi Alul, Nablus (s) — fabryka mydła, oleju sezamowego; „Adir" Company Ltd. (s) — ŁP. 1.507 — produkcja opakowań i pudełek tekturowych; „Kwucat Dajagim Erec Israelit Aguda Szetufit Ltd.", Mifrac Hajfa (s) — przemysł rybny; „Teracit" inż. Theiner & Co. (f), Tel-Awiw — produkcja materjałów budowlanych; „Kochaw" Arge Benner, Tel-Awiw (f) — produkcja artykułów ze sztucznego rogu i żywicy; „Apirion", Tel-Awiw (f) — wyrób parasoli; „Wurman & Szarf, Tel-Awiw (f) — wyrób obuwia; Inż. I. Krakowski & Dr. Solowiejczyk, Pardes-Chana (f) — przemysł chemiczny; Dypl. inż. Walter Freund & Co. Jerozolima (f) — zakłady elektrotechniczne; „Palestine Petroleum Corporation", Jerozolima (f)—przemysł naftowy; „Hachcewot Iwrijot Silja", Aguda Szetufit Ltd., Tel-Awiw (s) — przemysł kamieniarski; „Szutfut Merec", Jerozolima (f) — produkcja cegieł, bloków i t. d.; „Carmel", Hajfa (f) — apteka.

Rzemiosło

„Motzkin Bakery", Hajfa (f) — piekarnia; Rosenberg & Federbusz, Tel-Awiw (f) — drukarnia; „Kwucat Nagarim Zer", Tel-Awiw (f) — roboty ciesielskie.

Handel

„Hazan Aguda Szetufit Ltd." (s) — Tel-Awiw — centralne towarzystwo zakupów; „The Vegetable Stores Partnership of Haifa", Hajfa (f) — sprzedaż jarzyn i owoców; „The Tel-Aviv Trading Company Ltd." (a) ŁP. 20.000 — tranzakcje handlowe; „Palanil' Ltd. (a) ŁP. 2.000 — handel artykułami chemicznemi i farmaceutycznemi; „Haclacha'" Ltd. (a) ŁP. 1.000 — zakładanie przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych; „The Cold Rooms and Butter Packing" Ltd. (a) ŁP. 2.000 — handel masłem; „Near East Coal and Bunkering Ltd.' (a) ŁP. 10.000 — import i eksport żelaza, węgla i stali; „Anglo-Palestine Fruit Co. Ltd." (a) ŁP. 35.000 — handel owocami; „The American Anginnering Suply Company", Tel-Awiw (f) — dom agenturowo-komisowy; „A. Hartman & Co.", Tel-Awiw (f) — sprzedaż maszyn i aparatów elektrycznych; „Export-Import" M. Ch. Trachtenberg, Tel-Awiw (f) — import i eksport; „Parparet", Tel-Awiw (f) — owoce suszone; S. S. Rahmin & Co., Hajfa — generalne przedstawicielstwo samochodów Forda na Palestynę i Transjordanję;

„Baruch Agustary i Berata", Tel-Awiw (f) — hurtowy handel kolonjalny; „Jowul" Rechowot (f) — artykuły spożywcze; „Habakar Wehabasser" (f) Tel-Awiw — zakup bydła rzeźnego i handel mięsem; „Jerusalem Automobile Company", Jerozolima (f) — sprzedaż samochodów i ich części; „Naszced, Samalja & Co.", Hajfa — dom agenturowo-komisowy; „Haifa Tobaco Company", Hajfa (f) — sprzedaż wyrobów tytoniowych; Tochełet, Hajfa (f) — dom agenturowo-komisowy; „H. Wileński & Y. Zabłudowski", Jerozolima (f) — hurtowa sprzedaż towarów kolonjalnych.

Banki i towarzystwa asekuracyjne, towarzystwa powiernicze.

„The Insurance Company of the Palestine Cooperation „Neca" Ltd." (a) ŁP. 10.000 — tranzakcje ubezpieczeniowe; „Kaufman Mortgaging Ltd." (a) ŁP. 5.000 — towarzystwo powiernicze.

Towarzystwa transportowe i przewozowe

„Hajarkon" Aguda Szetufit le Howala Ltd. (s), Tel-Awiw — transport towarów; „Orient Coast Line" (f) Tel-Awiw — towarzystwo okrętowe; „Emek" Taxi Service, Hajfa (f) — autobusowe biuro podróży; „The Haifa Citrus Forwarding Company", Hajfa (f) — transport owoców cytrusowych; „Travel Service", Jeroozlima (f) — biuro podróży; „Hasabal Haiwri Szutfut le Haawarat Massa Lekol Chelkej Erec Israel", Jerozolima (f) — biuro transportowe.

Spółki zagraniczne.

„La Paternelle Companie Anonyme d'Assurances contre l'Incendie, les Accidents et les Risques de toute nature, Francja" — towarzystwo ubzpieczeniowe; „La Paternelle Vie, Companie Anonyme d'Assurances sur la Vie, Francja" — towarzystwo ubezpieczeniowe; „Reuter's Ltd.", Anglja — agencja informacyjna.

Zwiększone kapitały

„National Bank of Palestine Ltd." z ŁP. 10.000 do ŁP. 25.000; „Wodkers Bank, Ltd." z ŁP. 100.000 do ŁP. 150.000; „Chalifa Factory Ltd." z ŁP. 1.000 do ŁP. 2.000; „Kedem Credit Bank, Ltd." z ŁP. 10.000 do ŁP. 25.260; „Packing and Storing Syndicate Ltd." z ŁP. 1.000 do ŁP. 5.000; „Gormezano Brothers Ltd." z ŁP. 500 do ŁP. 1.000.

KOMUNIKATY

Izby Handlowej Polsko-Palestyńskej

KONSUL POLSKI W TEL-AWIWIE Z WIZYTĄ W IZBIE HANDLOWEJ POLSKO-PALESTYŃSKIEJ.

W dn. 7 września b. r. odwiedził Izbę Handlową Polsko-Palestyńską Konsul R. P. w Tel-Awiwie, p. Stanisław Łukaszewicz.

PRZYJAZD DO POLSKI PREZESA PALESTYŃSKO-POLSKIEJ IZBY HANDLOWEJ W TEL-AWIWIE.

Do Polski przybył w sprawach polsko-palestyńskich stosunków handlowych prezes Palestyńsko-Polskiej Izby Handlowej, konsul M. Chelouche, który odbył szereg narad z władzami Izby. Konsul Chelouche odbył pozatem szereg konferencyj z przedstawicielami ministerstw i instytucyj gospodarczych.

PRZEDSTAWICIELE AEROKLUBU PALESTYŃSKIEGO W WARSZAWIE.

W Warszawie bawi obecnie delegacja Aeroklubu Palestyńskiego w osobach inż. Halberstadta i adw. E. J. Kirszenbauma. Delegacja sfinalizowała zakup przez Aeroklub Palestyński samolotów z Polski. Z okazji pobytu w Warszawie delegacji palestyńskiej, odbyła się w Izbie konferencja, na której omawiano całokształt spraw związanych z rozwojem lotnictwa w Palestynie. W konferencji brali udział z ramienia Izby prezes L. Lewite, dyr. J. Thon, wicedyr. A. Anker.

W dn. 7 września b. r. odbyło się na lotnisku Aeroklubu Warszawskiego uroczystość wręczenia samolotu R. W. D. 8 delegacji Aeroklubu Palestyńskiego. Izbę reprezentowali wicedyr. A. Anker i red. P. Wasserman.

REPREZENTANT IZBY HANDLOWEJ POLSKO-PALESTYŃSKIEJ NA OTWARCIU TARGÓW WSCHODNICH WE LWOWIE.

W uroczystości otwarcia Targów Wschodnich, które odbyło się w dn. 5 września b. r., brał udział z ramienia Izby Handlowej Polsko-Palestyń-

skiej wicedyrektor Izby, p. Artur Anker. Siostrzaną instytucję Izbę Handlową Palestyńsko-Polską w Tel-Awiwie reprezentował jej prezes, konsul M. Chelouche.

KONFERENCJA W SPRAWIE IMPORTU OWOCÓW CYTRUSOWYCH Z PALESTYNY.

W dn. 9 września b. r. odbyło się w lokalu Izby posiedzenie, poświęcone sprawie importu cytrusów palestyńskich. W posiedzeniu tem brali udział z ramienia Jaffa Citrus Exchange: pp. Ruchimowicz (coop. „Pardess“), Polani (Jaffa Orange Syndicate), oraz Juda Blum. Z ramienia Izb: Palestyńsko-Polskiej i Polsko-Palestyńskiej w posiedzeniu brali udział: prezes L. Lewite, konsul M. Chelouche, dyr. J. Thon i wicedyr. A. Anker.

Delegaci „Jaffa Citrus Exchange“ wyrazili Izbie podziękowanie za dotychczasową pieczę nad importem cytrusów z Palestyny, powierzając jednocześnie Izbie reprezentowanie w Polsce interesów palestyńskiego przemysłu cytrusowego.

OŻYWIENIE POLSKO-PALESTYŃSKICH STOSUNKÓW HANDLOWYCH.

Po dłuższej stagnacji handlu polsko-palestyńskiego daje się obecnie zauważyć pewne ożywienie w związku z nastaniem nowego sezonu cytrusowego w Palestynie. Do Polski przybył szereg przedstawicieli palestyńskich firm importowych i eksportowych, którzy nawiązują kontakt z odnośnemi firmami polskiemi.

POŚWIADCZENIE FAKTUR.

Izba niniejszem zwraca uwagę eksporterów, by w związku z rozporządzeniem ministrów: Przemysłu i Handlu, Skarbu, oraz Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 8 maja 1936 r. o kontroli wywozu towarów zagranicę i do w. m. Gdańska (Dz. U. R. P. Nr. 37, poz. 285) przesyłali swoje faktury do poświadczenia do Izby Handlowej Polsko-Palestyńskiej.

K R O N I K A

P A L E S T Y N A

POLITYKA

AKCJA PROTESTACYJNA ŻYDOSTWA PRZECIWKO ZAMIERZENIOM WSTRZYMANIA IMIGRACJI ŻYDOWSKIEJ DO PAESTYNY. W obliczu groźby wstrzymania imigracji żydowskiej do Palestyny, żydostwo polskie zorganizowało w ostatnich tygodniach wielką akcję protestacyjną. W kilkuset miastach i osiedlach Rzplitej odbyły się liczne zgromadzenia poświęcone sprawie imigracji żydowskiej do Palestyny, decydującej o przyszłości Siedziby Narodowej. W dniu 27-go sierpnia b. r. odbył się pod przewodnictwem prezesa L. Lewitego wielki wiec protestacyjny, który ściągnął niezliczone tłumy żydostwa warszawskiego. Ostre przemówienia przeciwko zamierzeniom wstrzymania imigracji żydowskiej do Palestyny wygłosili p.p.: prezes L. Lewite, M. Kirszenbaum, dyr. inż. J. Thon, J. Radzyński, Dr. Feldszuh, A. Białopolski i mgr. Berman.

BRALLSFORD O OBECNEJ SYTUACJI W PALESTYNIE. Czołowy publicysta Partji Pracy w Anglji, p. Brallsford, ogłosił ostatnio większy artykuł o obecnej sytuacji politycznej w Palestynie. Autor krytykuje taktykę administracji palestyńskiej, która była wysoce szkodliwa i przyczyniła się do dalszego zaognienia stosunków. Mufti Palestyny, który jest duszą i faktycznym kierownikiem obecnego ruchu sabotażowego w Palestynie, jest jeszcze na wolności i prowadzi swoją destrukcyjną pracę zupełnie spokojnie. Autor podkreśla, iż mufti wykorzystuje swoje stanowisko jako głowa religji muzułmańskiej w Palestynie, dla celów politycznych. Mufti prowadzi swoją działalność zupełnie bez skrupułów, rozsiewa podburzające wieści, — jak np., iż żydzi zamierzają zburzyć meczet Omara i na jego miejscu postawić świątynię, — które mogą doprowadzić do katastrofalnych konsekwencyj.

Brallsford uważa, iż wypadki w Palestynie zostały wywołane przez „effendich", którzy przywykli byli do eksploatacji biednych fellachów. Tymczasem imigracja żydowska do Palestyny przyczyniła się do podniesienia płac, polepszenia warunków pracy i t. d., co było nie na rękę effendim arabskim.

DZIAŁALNOŚĆ MEDJACYJNA NURI PASZY AL SAID. Prasa arabska podaje szereg ciekawych informacyj o działalności medjacyjnej Nuri Paszy al Said, ministra spraw zagranicznych Iraku. Nuri Pasza przybył do Palestyny, jako przedstawiciel 3-ch państw arabskich: Iraku, Saudji i Jemenu. Odbył on szereg konferencyj z przywódcami wszystkich stronnictw arabskich, z Wysokim Komisarzem i podczas swojej obecności w Jerozolimie prowadził kilka rozmów telefonicznych z królem Iraku.

ŻĄDANIA POLITYCZNE ARABSKIEJ LUDNOŚCI WIEJSKIEJ. W Tul-Kerem odbył się zjazd przedstawicieli wsi arabskich, na którem powzięto szereg rezolucyj, wymierzonych przeciwko imigracji żydowskiej, oraz zakupowi ziemi przez żydów. Zjazd wypowiedział się również za zniesieniem wszelkich kar, nałożonych przez administrację palestyńską w okresie ostatnich miesięcy w związku z trwającemi wypadkami, oraz za zwolnieniem przywódców arabskich z obozu koncentracyjnego w Sarafand.

ADMINISTRACJA PUBLICZNA

WYDAWNICTWA STATYSTYCZNE ADMINISTRACJI PALESTYŃSKIEJ. Wydział statystyczny rządu palestyńskiego rozpoczął wydawać stały miesięczny biuletyn statystyczny. Dotychczas Palestyna zaliczana była do krajów najbardziej upośledzonych pod względem publikacyj statystycznych. Biuletyn handlowy publikował dane dotyczące handlu zagranicznego Palestyny, z opóźnieniem wielu miesięcy, a rocznik statystyczny Blue-Book ukazywał się z opóźnieniem rocznem. W takich warunkach materjały statystyczne, które ukazywały się z tak wielkiem opóźnieniem, miały wyłącznie znaczenie historyczne. Warto zaznaczyć, iż Liga Narodów otrzymywała dane statystyczne z licznych krajów oraz kolonij wcześniej, niż z Palestyny, która jest krajem mandatowym. Tem się też tłumaczy, że liczne tabele statystyczne w sprawozdaniach Ligi Narodów nie obejmują Palestyny, niektóre zaś podają cyfry Palestyny według szacunku.

ROLNICTWO

DZIAŁALNOŚĆ KONSTRUKTYWNA AGENCJI ŻYDOWSKIEJ. Agencja żydowska, będąca emanacją przyszłych żydowskich czynników państwowych w Palestynie, rozwija w ostatnich latach ożywioną działalność konstruktywną w tym kraju. W ciągu ostatnich trzech i pół lat Agencja żydowska łącznie z Keren Kajemet wydała w Palestynie na rozmaite dzieła konstruktywne ogółem ŁP. 2.067.439, przyczem ŁP. 1.259.920 wydała na zakup ziemi i na kolonizację. Agencja żydowska wiele uwagi poświęciła sprawie konsolidacji osiedli rolnych. Dla utrwalenia bytu kwuc i kibuców wyasygnowano kwotę ŁP. 135.746, a kolonij ŁP. 120.086. Na osiedlenie uchodźców żydowskich z Niemiec Agencja żydowska wydała ŁP. 115.389. Dużo uwagi poświęcono kolonizacji w Emek Chefer. Obecnie znajduje się na tym terenie 12 osiedli, które łącznie obejmują 23.789 dunamów i liczą 1.263 dusze. Prace kolonizacyjne na terenach Hule kosztowały we wspomnianym okresie ŁP. 33.300. Kwota ta obejmuje również inwestycje towarzystw nawadniających „Gilboa“ i „Emek“. Wydatki, związane z imigracją i hachszarą kosztowały Agencję żydowską ŁP. 276.133, przyczem ŁP. 123.230 wydano na hachszarę i imigrację młodzieży żydowskiej z Niemiec. Na pomoc socjalną imigrantów wydano ŁP. 94.302. Pozatem Agencja żydowska wyasygnowała ŁP. 7.410 na pomoc dla uczonych żydowskich z Niemiec. W ciągu ostatnich trzech i pół lat Agencja żydowska wydała na szkolnictwo i cele wychowawcze ŁP. 110.137.

W okresie od 1 października 1932 r. do 1 kwietnia 1936 r. dochody Agencji żydowskiej wynosiły łącznie ŁP. 2.067.439, które składały się z następujących kwot:

ŁP. 985.043 — wpływy z Keren Hajesod,

ŁP. 806.706 — wpływy z Keren Kajemet,

ŁP. 275.690 — wpływy wydziału dla kolonizacji Żydów niemieckich.

TEGOROCZNY ZBIÓR OWOCÓW CYTRUSOWYCH W PALESTYNIE. Zbiór cytrusów w sezonie bieżącym obliczany jest na około 8 do 9 miljonów skrzynek. Po odliczeniu pomarańczy małych, niezdatnych na wywóz, można przypuszczać, że tegoroczny eksport cytrusów wyniesie 7—8 miljonów skrzynek. Na zasadzie przyznanych Palestynie w sezonie bieżącym kontyngentów wwozowych, można sądzić, że tegoroczny eksport przewyższy cyfry z sezonu 1935—1936. O ile tegoroczny zbiór cytrusów spełni przewidywania, wówczas palącą stanie się sprawa znalezienia odpowiednich rynków zbytu. W sezonie 1935 — 1936 ogólny eksport cytrusów wyniósł

5.897.310 skrzynek, z których 4.997.302 stanowiły pomarańcze. Wielka Brytanja z ilości tej zakupiła 4.009.503 skrzynki, czyli o 1.360.686 skrzynek mniej, niż w roku poprzednim. Z krajów, które w sezonie 1935—1936 zakupiły w Palestynie więcej cytrusów niż uprzednio, wymienić należy Polskę, Szwecję, Danję, Łotwę, Bułgarję i Czechosłowację.

PROPAGANDA CYTRUSÓW PALESTYŃSKICH. P. Samuel Tolkowski, prezes „Citrus Exchange Ltd." udał się w podróż do szeregu krajów europejskich, w związku z propagandą owoców cytrusowych.

EJN-CHAROD. W b. r. obszar obsiany pszenicą obejmował 2750 dunamów. Przeciętny zbiór wynosił 55 kg. od dunama. Naogół zbiór pszenicy w bieżącym roku wynosił o 50% mniej niż przypuszczono. Ogólny obszar zajęty winnicami wynosił 310 dunamów; przyczem 235 dunamów już owocuje, a 75 dunamów — to winnice nowe. Obecnie przystępuje się do plantowania nowych terenów. Prowadzone są prace przygotowawcze, przyczem jakość terenów jest badana przez rzeczoznawców. W kolonji jest obecnie 150 uli, które dały w bieżącym roku 1.500 kg. miodu.

ROZWÓJ SPÓŁDZIELNI ROLNICZEJ „GOLAN". Spółdzielnia rolnicza „Golan" stale rozszerza swoją działalność. Ostatnio spółdzielnia „Golan" sprzedaje coraz większe transporty artykułów t. zw. gospodarki mieszanej. Spółdzielnia płaciła ostatnio dostawcom 700 mils. za 100 sztuk jaj pierwszego gatunku, 650 mils. za jaja drugiego gat., 550 mils. za jaja trzeciego gat. i 400 mils. za jaja najniższego gatunku. Za drób spółdzielnia płaciła 350—370 mils. za rotel, za mleko — 43,5 mils. za rotel.

KFAR TAWOR. Naskutek ostatnich wypadków, kolonja znacznie ucierpiała. Brak bezpieczeństwa utrudnia przedsięwzięcie szeregu prac rolnych. Przeszło 3000 dunamów zboża zostało zniszczonych przez bandy arabskie. Przedstawiciele kolonji wysuwają obecnie żądanie do rządu palestyńskiego w sprawie powiększenia ilości policjantów żydowskich w osiedlu i okolicy oraz nałożenia kar zbiorowych na osiedla arabskie, biorące czynnie udział w napadach na kolonję.

PRZEMYSŁ

OBECNA SYTUACJA PRZEMYSŁU PALESTYŃSKIEGO. Przemysł palestyński znacznie ucierpiał naskutek zmniejszenia się zdolności nabywczej ludności palestyńskiej, skurczenia się rynku wewnętrznego, w związku z długotrwałemi wypadkami w Palestynie. Szczególnie ucierpiał przemysł artykułów budowlanych, stanowiący 1/3 całego przemysłu żydowskiego w Palestynie. Należy podkreślić, iż eksport artykułów przemysłowych z Palestyny stosunkowo nie zmniejszył się i w pierwszym kwartale 1936 r. wynosił ŁP. 120.000 wobec ŁP. 103.000 w pierwszym kwartale 1935 r. Przemysł palestyński wobec zmniejszenia się możliwości zbytu wewnątrz kraju, stara się obecnie o zwiększenie eksportu. Warto zaznaczyć, iż w ostatnich miesiącach, mimo ogólnego zastoju, powstały jednak nowe przedsiębiorstwa przemysłowe. I tak powstała fabryka brykietów w Hajfie, fabryka metalurgiczna w Tel-Awiwie oraz szereg fabryk przemysłu papierniczego.

PRODUKCJA RUR CEMENTOWYCH. Spółdzielnia wytwórcza „Eszed Igra" powstała z połączenia dwóch spółdzielni, produkujących rury cementowe. Przyczyną zjednoczenia było dążenie do zwiększenia zasięgu produkcji i zastosowania nowoczesnych maszyn i urządzeń technicznych. Spółdzielnia zatrudnia obecnie 10 robotników, którzy otrzymują płacę miesięczną. Reszta dochodu idzie na zwiększenie kapitału zakładowego. Fabryka produkuje przedewszystkiem dla rynku wewnętrznego. Ostatnio wytwarza ona również posadzki do podłóg, schody oraz kamienie mozaikowe.

PRODUKCJA BIELIZNY. Założona przed 35 laty w Niemczech fabryka bielizny „Nebenzahl“ przeniesiona została w r. 1933 do Palestyny. Fabryka ta produkuje rozmaite gatunki bielizny, wyłącznie z materjałów palestyńskich. Podczas ostatniej akcji na rzecz Toceret Haarec, wyroby wspomnianej fabryki były w wielkich ilościach zakupywane przez żydów palestyńskich. Fabryka obecnie przystępuje do rozszerzenia zasięgu swej produkcji i w tym celu zamierza sprowadzić specjalne maszyny z zagranicy.

W SPRAWIE PRODUKCJI CHŁODNI ELEKTRYCZNYCH. W związku z ostatnio przeprowadzoną akcją na rzecz Toceret Haarec, prasa palestyńska poruszyła sprawę założenia fabryki, produkującej chłodnie elektryczne. Należy zaznaczyć, iż w ostatnich latach import chłodni elektrycznych z zagranicy wzrósł w znacznej mierze.

ROZBUDOWA STACJI ELEKTRYCZNEJ w HAJFIE. Stacja elektryczna tow. „Palestine Electric Co.“ jest obecnie rozbudowywana. Przy pracach tych zatrudnionych jest 160 robotników. Pozatem „Palestine Electric Corp.“ przystąpiło do budowy wielkiego basenu. Prace mają w przyszłym miesiącu być nadal rozszerzone i ilość robotników wzrośnie do 250.

POMYŚLNE WYNIKI PROPAGANDY PRODUKCJI KRAJOWEJ. Akcja na rzecz propagandy produkcji krajowej p. n. „30 dni dla Toceret Haarec“ dała pomyślne wyniki. Szereg fabryk znacznie rozszerzyło swoją działalność, a niektóre nawet podwoiły zasięg swej produkcji. Od dłuższego czasu nieczynna fabryka drutu żelaznego „Barzelit“ wznowiła swoją działalność, fabryka papy zwiększyła swoją produkcję o 20%, fabryka „Assis“ zwiększyła swoją produkcję o 25%. Warto też wspomnieć, iż ogółem w ostatnich miesiącach sprzedaż krajowych produktów spożywczych wzrosła o 90%.

PIEKARNIA SPÓŁDZIELCZA „ACHDUT“ W HAJFIE. Spółdzielnia ta zorganizowana została w r. 1929. Wykazuje ona stały rozwój, a ostatnio znacznie rozszerzyła zasięg swej produkcji. Piekarnia jest w stanie wyprodukować 6.000 chlebów dziennie. Obecnie zatrudnia ona 16 robotników.

NOWA FABRYKA DRUTU. Instalacje maszynowe w nowej fabryce drutu „Palestine Electric Wire Company“ w Hajfie są już prawie na wykończeniu, tak że produkcja jej rozpocznie się w najbliższym czasie. Na rynku palestyńskim istnieją poważne możliwości dla zbytu drutu izolowanego i właściciele fabryki spodziewają się, że zdołają pokryć większą część zapotrzebowania na ten artykuł.

RUCH BUDOWLANY

RUCH BUDOWLANY W PALESTYNIE. W ostatnich 4-ch latach inwestycje żydowskie w ruchu budowlanym wynosiły 17 miljonów funtów. Dla wykazania, iż budownictwo palestyńskie odznaczało się specjalną intensywnością w porównaniu z innemi krajami, podajemy poniżej tabelę ilustrującą ruch budowlany różnych krajów:

Indeks ruchu budowlanego

Stany Zjednoczone A. P.	100	18,4
Kanada	100	11,4
Anglja	100	156,4
Chiny	100	120,5
Nowa Zelandja	100	39,5
Palestyna	100	412,0

Intensywne budownictwo w Palestynie było wynikiem imigracji żydowskiej do tego kraju. Należy nadmienić, iż imigracja ta wpłynęła również na budownictwo arabskie, o czem świadczy poniżej podana tabela:

Indeks ruchu budowlanego w Palestynie

	1924	1934
Miasta żydowskie	100	748
Miasta mieszane	100	868
Miasta arabskie	100	252

Do miast żydowskich zalicza się: Tel-Awiw, Petach-Tikwa, Ramat-Gan, Rechowot, Riszon le Zion; do miast mieszanych: Jerozolima, Hajfa, Tyberjada, Safed, Jaffa; do miast arabskich: Nablus, Ramala, Akko, Sarona, Ludd, Aza, Tul-Kerem, Dżenin, Bejzan, Nazaret, Betleem, Beer-Szewa i Migdal.

RUCH BUDOWLANY W KIRJAT-CHAIM. Ostatnio zakończone zostały prace przygotowawcze przy budowie nowej dzielnicy w Kirjat Chaim. Pierwszy etap budowy obejmie 100 domów.

HANDEL

HANDEL ZAGRANICZNY PALESTYNY. Import Palestyny w I-em półroczu 1936 r. wyniósł ŁP. 6.732.742 wobec ŁP. 8.608.327 w pierwszem półroczu ub. r., a więc zmniejszył się o 22%. Eksport we wspomnianym okresie r. 1936 wyniósł ŁP. 2.263.626 wobec ŁP. 3.222.373 w tymże okresie 1935 r. Należy zaznaczyć, iż pierwsze miejsce w imporcie do Palestyny zajmują produkty żywnościowe, napoje i tytoń. W związku z ożywioną propagandą na rzecz Toceret Haarec zmniejszył się znacznie import półfabrykatów i fabrykatów.

BUDOWA HAL TARGOWYCH NA HADAR HAKARMEL. Inż. I. Mendelsohn otrzymał zezwolenie na budowę hal targowych w Hajfie, na obszarze 3.600 m. kw. Hale zawierać będą 150 straganów, przeznaczonych na najrozmaitsze artykuły. Przy halach wybudowane będą chłodnie.

BUDOWA HAL TARGOWYCH w TYBERJADZIE. Gmina żydowska w Tyberjadzie postanowiła wybudować wielkie hale targowe, co stoi w związku z zaostrzeniem stosunków żydowsko-arabskich w tem mieście.

OBROTY SPÓŁDZIELNI SPOŻYWCZEJ „HAMASZBIR HAMERKAZY". Ostatnio ogłoszone zostało sprawozdanie z działalności „Hamaszbir Hamerkazy". Według sprawozdania, obroty spółdzielni „Hamaszbir Hamerkazy" w pierwszej połowie r. 1936 wynosiły ŁP. 156.936 wobec ŁP. 25.584. „Hamaszbir Hamerkazy" przyczynił się w znacznej mierze do rozsprzedaży produktów krajowych. Spółdzielnia rozsprzedała w swoich filjach w pierwszej połowie b. r. artykuły przemysłu palestyńskiego za ŁP. 49.780, oraz artykuły rolne za ŁP. 28.000. Warto zaznaczyć, iż w r. 1935 spółdzielnia „Hamaszbir" sprzedała artykuły przemysłu palestyńskiego za ŁP. 92.000, a artykuły rolne za 43.000. Obroty spółdzielni „Hamaszbir" w Hajfie wzrosły w roku bieżącym o 20,3%, a w Tel-Awiwie — o 28,7%. I tak we wspomnianym okresie obroty spółdzielni w Tel-Awiwie wynosiły ŁP. 58.151, a w Hajfie ŁP. 74.633.

FINANSE I BANKOWOŚĆ

OBIEG PIENIĘŻNY W LIPCU B. R. Obieg pieniężny w Palestynie w lipcu b. r. wykazał dalszy spadek. W czerwcu obieg pieniężny zmalał w stosunku do maja tego roku o ŁP. 30.000 i wyniósł ŁP. 6.206.134. W lipcu obieg pieniężny wyniósł ŁP. 6.066.134.

BANK HAPOALIM. Bank Hapoalim przystępuje obecnie do powiększenia swego kapitału zakładowego o ŁP. 50.000. Dotychczasowy kapitał wynosił ŁP. 100.000. Pozatem bank dysponował rozmaitemi funduszami, w kwocie ŁP. 30.000.

DEPOZYTY W BANKACH PALESTYŃSKICH. W ciągu ostatnich miesięcy dał się zaznaczyć wzrost depozytów w bankach palestyńskich. I tak w ciągu pierwszych pięciu miesięcy b. r. depozyty w Anglo-Palestine Bank wykazały wzrost o ŁP. 1 miljon, osiągając w ten sposób sumę ŁP. 8 miljonów. Zjawisko to odnosi się do wszystkich banków palestyńskich i tłumaczone jest zwężoną obecnie działalnością gospodarczą w Palestynie.

W roku bieżącym zmniejszył się napływ kapitałów z zagranicy i równocześnie nastąpił wzrost depozytów w bankach. Wzrost ten wskazuje na brak ten-

dencyj wycofywania kapitałów z Palestyny, bowiem w społeczeństwie istnieje silna wiara w przyszłość kraju. Wystarczy uspokojenie sytuacji, aby natychmiast dał się odczuć dalszy rozwój gospodarczy Palestyny.

KOMUNIKACJA

BUDOWA PORTU TEL-AWIWSKIEGO. Prace dookoła portu w Tel-Awiwie posuwają się szybko naprzód. Most żelazny, którego długość przewidziana jest na 200 m., jest już na ukończeniu. Prace przy pogłębieniu Jarkonu chwilowo zostały wstrzymane. Sfery zainteresowane, w szczególności eksporterzy owoców cytrusowych, czynią starania, by prace te zostały z powrotem podjęte. Przerwa w pogłębieniu Jarkonu nastąpiła naskutek ustalenia nowego, bardziej udoskonalonego, planu budowy portu w Tel-Awiwie.

BUDOWA SZOSY W MIFRAC HAJFA. Dyrektorjum Keren Kajemet przeprowadza obecnie budowę szosy w Mifrac Hajfa. Przy robotach tych znajdzie zatrudnienie 50 robotników.

IMIGRACJA

IMIGRACJA W PIERWSZYCH 6-ciu MIESIĄCACH 1936 R. W pierwszych 6-ciu miesiącach 1936 r. przybyło do Palestyny 18.000 imigrantów żydowskich, w tem 4.000 kapitalistów.

SIŁY DYNAMICZNE IMIGRACJI ŻYDOWSKIEJ DO PALESTYNY. Kierownik Departamentu Imigracyjnego rządu palestyńskiego, p. Mills, w sprawozdaniu za r. 1935 podkreśla siły dynamiczne, działające w ruchu imigracji żydowskiej do Palestyny. Imigracja żydowska do Palestyny, zdaniem p. Millsa, jest spowodowana zarówno przez wolę utworzenia żydowskiej Siedziby Narodowej, jak również przez ciężkie warunki żydostwa w djasporze.

LUDNOŚĆ

Miesięcznik statystyczny rządu palestyńskiego opublikował dane, dotyczące ludności w Palestynie. Według tychże danych na dzień 1 kwietnia 1936 r. ilość mieszkańców Palestyny wynosiła 1263136 głów wobec 1.178.441 osób na dzień 1 kwietnia 1935 r. oraz 1.144.001 na dzień 1 kwietnia 1934 r. Należy podkreślić, iż cyfry te nie obejmują sił wojskowych Palestyny, ani też szczepów koczowniczych. Jak wiadomo, ludność koczownicza Palestyny wynosiła podczas spisu w r. 1931 66.553. Iszuw żydowski w Palestynie przedstawiał się liczbowo w ciągu ostatnich 2-ch lat, jak następuje:

1 kwietnia 1935 r. — 308.838
1 kwietnia 1936 r. — 366.136

Według wyżej wspomnianych cyfr, żydzi w Palestynie w dn. 1 kwietnia 1936 r. stanowili 28,97% ogólnej ilości mieszkańców Palestyny. Liczba Muzułmanów wynosiła 778.615 osób, a ilość chrześcijan 107.242.

MIASTA

W SPRAWIE DYMISJI BURMISTRZA SAFEDU. W związku z wystosowaniem przez burmistrza Safedu listu do Wysokiego Komisarza, w którym usprawiedliwiał mord dokonany na rodzinie Ungerów, ludność żydowska Safedu wystosowała memorjał do rządu palestyńskiego z kategorycznem żądaniem udzielenia dymisji burmistrzowi tegoż miasta.

RÓŻNE

* Ostatnio bawili w Palestynie, w związku z trwającemi wypadkami, przedstawiciele państw arabskich, a mianowicie: premjer rządu transjordańskiego Ibrahim Pasza Haaszam oraz minister spraw zagranicznych Iraku Nuri Pasza al Said.

* Przewodniczącym Komisji dla

Spraw Budowy Miast w Palestynie mianowany został p. Herknis.

* W związku z morderstwem dokonanem przez Arabów na osobie profesora Uniwersytetu Hebrajskiego p. L. Biliga, Uniwersytet otrzymał szereg listów kondolencyjnych od uniwersytetów różnych krajów.

* W związku z długotrwałemi wypadkami w Palestynie odbyła się sesja „Asejfat Haniwcharim", na której omawiano całokształt stosunków palestyńskich.

* W dn. 24 sierpnia b. r. przyjął Wysoki Komisarz Palestyny delegację Iszuwu w osobach pp. I. Ben-Zwi (Jerozolima), I. Rokacha (Tel-Awiw), Rabina Ostrowskiego (Jerozolima), T. Z. Millera (Rechowot), M. G. Lewina (Hajfa), H. Housa (Tel-Awiw) i J. Baraca (Deganja). Delegacja przedłożyła Wysokiemu Komisarzowi szereg żądań, zmierzających do ukrócenia działalności terorystycznej band arabskich i do ustanowienia bezpieczeństwa w kraju.

* Centralny Komitet Związku Adwokatów-żydów w Palestynie mianował komisję, mającą na celu zebranie materjałów dla Komisji Królewskiej, która ma wkrótce przybyć do Palestyny. W skład komisji weszli pp. D. Auster, C. E. Becker, Dr. B. Joseph, Sz. Hurwicz, Dr. M. Zymora, I. Israeli, M. Libanon, H. Luczyński.

* Rząd palestyński wydał zezwolenie na wydawanie nowego pisma p. n. „Omer" w językach: hebrajskim, żydowskim, angielskim, niemieckim i arabskim. Pismo ma omawiać zagadnienia polityczne, gospodarcze i literackie i ukazywać się będzie pod redakcją p. Jacywa.

* W Tel-Awiwie powstała p. n. „Szarot Cholim" kasa chorych dla stanu średniego. Kasa ta prowadzona będzie na zasadzie wolnego wyboru lekarzy przez pacjentów. Prezesem honorowym „Szarot Cholim" jest burmistrz Dizengoff.

* W czerwcu b. r. Agencja żydowska zainwestowała w gospodarce palestyńskiej ŁP. 38.978, z czego ŁP. 16.617 w rolnictwie.

* „Solel Bone" przystąpiło do budowy 3-ch gmachów szkolnych dla młodzieży żydowskiej z Niemiec, przebywającej w kolonjach Kfar-Jecheskiel, Kfar-Jehoszua i Nahalal.

SYRJA

GŁOS PRASY SYRYJSKIEJ O STRAJKU ARABSKIM W PALESTYNIE. W dzienniku syryjskim „Le Commerce du Levant“ ukazał się ostatnio artykuł, potępiający strajk arabski w Palestynie, z punktu widzenia gospodarki syryjskiej. Zadaniem autora, Palestyna od szeregu lat stanowiła jeden z najlepszych rynków zbytu dla syryjskich produktów rolnych, konsumując rocznie 1/4 ogólnego eksportu rolnego Syrji, wartości ŁS. 4 miljony. Eksport Syrji do Palestyny był pięciokrotnie większy od importu jej z tego kraju. Palestyna importowała z Syrji jarzyny, owoce, jaja, masło, żyto, oliwę i bawełnę. Szybki rozwój Palestyny, a zwłaszcza jej industrjalizacja, stworzyły dla Syrji wdzięczne pole dla eksportu jej płodów rolnych. Długotrwałe wypadki w Palestynie nagle ucięły rozwijające się pomyślnie stosunki handlowe między obu krajami, co wpłynęło na pogorszenie się sytuacji ekonomicznej Syrji. W wypadku, gdy przez dłuższy czas rynek palestyński będzie zamknięty dla produktów syryjskich, Syrja znajdzie się w bardzo ciężkiej sytuacji ekonomicznej.

BADANIA W SPRAWIE ŹRÓDEŁ NAFTOWYCH W SYRJI. Ostatnio przeprowadzone prace wiertnicze udowodniły istnienie źródeł ropy naftowej na terenie północnej Syrji. Syrja posiada ograniczone bogactwa naturalne i odkrycie źródeł naftowych może spowodować ogólny przewrót w jej życiu gospodarczem.

EGIPT

TRAKTAT EGIPSKO - ANGIELSKI. 26 sierpnia b. r. po 17-letnich rokowaniach, został podpisany traktat egipsko-angielski przez pp. ministra Edena, Ramsaya Mac Donalda, Mustafę Nahas Paszę i członków obu delegacyj. Ratyfikacja traktatu przez oba parlamenty nastąpi na jesieni b. r. Tekst traktatu zawiera 17 artykułów, pozatem istnieje szereg załączników i dodatków, będących jeszcze w druku. Najważniejszemi punktami traktatu są te, które ustalają uznanie przez W. Brytanję całkowitej niezależności Egiptu, oraz stwierdzają zawarcie aktu przymierza między obu państwami. Poprzednia deklaracja z dn. 28 lutego 1923 r. przewidywała wprawdzie suwerenność Egiptu, lecz ograniczała ją przez szereg zastrzeżeń.

IRAK

ZBIÓR BAWEŁNY. Tegoroczny zbiór bawełny w Iraku oceniany jest na 2.000 tonn w porównaniu z 820 tonnami w roku ubiegłym. Rząd zamierza znacznie zwiększyć obszar plantacyj bawełnianych, tak, żeby osiągnięty z nich zbiór wyniósł 10.000 tonn.

TURCJA

HANDEL ZAGRANICZNY TURCJI W R. 1935. Handel zagraniczny Turcji w r. 1935 wykazuje drobne zmiany w porównaniu z r. 1934. Tytoń, rodzynki i orzechy zajmują dalej pierwsze miejsca w eksporcie Turcji, wykazując jednak wzrost o 50% w porównaniu z r. 1934. I tak w r. 1934 eksport tytoniu, rodzynek i orzechów wyniósł około ŁT. 27 miljonów, a eksport zaś innych artykułów — ŁT. 65 miljoów. W r. 1935 eksport tych 3-ch głównych artykułów wyniósł ŁT. 40 miljonów, podczas gdy eksport innych artykułów wyniósł ŁT. 56 miljonów. W 1935 r. wzrósł znacznie eksport fig, zmalał natomiast eksport rud metalowych, zbóż, węgla i oliwy. Co się tyczy importu, zanotować należy wzrost w przywozie metali, a zwłaszcza stali i żelaza.

STATYSTYKA

Handel zagraniczny Polski z krajami Bliskiego Wschodu

Handel zagraniczny Polski z krajami Bliskiego Wschodu w lipcu 1936 r. w porównaniu z tymże okresem r. 1935.

	lipiec 1935			lipiec 1936		
	Przywóz	Wywóz	Saldo	Przywóz	Wywóz	Saldo
	W tysiącach złotych					
Palestyna	73	1,790	+ 1,717	43	285	+242
Egipt	1,144	405	— 739	1,377	475	—902
Syrja	—	236	+ 236	333	123	—210
Iran	65	93	+ 28	111	301	+190
Turcja	60	187	+ 127	231	175	— 56
Cypr	—	12	+ 12	27	9	— 18
Irak	—	88	+ 88	—	123	+123

Handel zagraniczny Polski z krajami Bliskiego Wschodu w okresie styczeń — lipiec 1936 w porównaniu z tymże okresem 1935 r.

	styczeń-lipiec 1935 r.			styczeń-lipiec 1936 r.		
	Przywóz	Wywóz	Saldo	Przywóz	Wywóz	Saldo
	w tysiącach złotych					
Palestyna	3,072	7,525	+4,453	5,486	3,578	— 1,908
Egipt	9,743	2,587	—7,156	10,181	3,361	—6,820
Syrja	6	874	+ 868	1,368	965	— 403
Iran	319	2,452	+2,133	504	1,624	+1,120
Turcja	353	766	+ 413	1,459	1,586	+ 127
Cypr	25	64	+ 39	72	93	+ 21
Irak	23	391	+ 368	1	402	+ 401

Handel zagraniczny Polski z krajami Bliskiego Wschodu w lipcu i okresie styczeń—lipiec 1936 r. (według działów).

Tysiące złotych

Działy	Palestyna		Egipt		Syrja		Iran		Turcja		Cypr		Irak	
	VII	I-VII	VII	I-VII	VII	I-VII	VII	I-VII	VII	I-VII	VII	I-VII	VII	I-VII
PRZYWÓZ														
Ogółem	43	5,486	1,377	10,181	333	1.368	111	504	231	1,459	27	72	—	1
Wytwory pochodz. rośl.	1	5,120	—	5	333	1,348	39	352	11	806	27	72	—	1
Zwierzęta żywe i wytw. pochodz. zwierzęc.	—	12	9	9	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—
Wytwory pochodz. miner.	—	—	—	—	—	—	—	—	6	8	—	—	—	—
Woski, tłuszcze, oleje pochodz. rośl. i zwierz., inne	5	79	—	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Przetw. spoż., tytoń	3	32	—	—	—	—	—	—	185	568	—	—	—	—
Przetw. chem. i farmac., farby	1	6	—	—	—	—	—	—	29	54	—	—	—	—
Skóry, futra, wyr. skórz.	16	135	—	—	—	—	72	117	—	—	—	—	—	—
Surowce włók. i wyroby	—	33	1,369	10,162	—	19	—	31	—	—	—	—	—	—
Drewno, korek, wyroby koszykarskie	—	1	—	—	—	—	—	—	—	18	—	—	—	—
Papier i wyroby pap.	1	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Metale nieszlachetne i wyr.	14	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Wagi, narzędzia, instrumenty i aparaty precyzyjne, naukowe, opt., maszyny do pisania, zegary	—	36	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Wyroby różne	—	1	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—

WYWÓZ														
Ogółem	285	3,578	475	3,361	123	965	301	1,624	175	1,586	9	93	123	402
Wytwory pochodzenia roślinnego	38	365	—	—	6	13	—	141	—	—	—	—	—	—
Zwierzęta żywe i wytwory pochodzenia zwierzęcego	22	107	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Wytwory pochodzenia mineralnego	—	4	205	377	—	79	—	—	—	—	—	—	—	—
Przetwory spożywcze, tytoń	5	168	17	128	—	41	—	—	—	3	—	50	—	—
Przetwory chemiczne i farmaceut.	6	49	6	27	—	4	1	15	17	24	1	1	—	8
Skóry, futra, wyroby skórzane	2	6	—	3	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—
Surowce włókienn. i wyroby z nich	47	155	87	501	44	254	152	781	30	911	—	7	95	253
kauczuk, jego surogaty i wyroby z nich	—	2	—	1	—	—	—	45	—	—	—	—	—	39
Drewno, korek, wyroby z nich, wyroby koszykarskie	128	1.857	94	1,243	61	262	5	9	—	—	95	17	28	72
Papier i wyroby z niego	10	154	15	127	3	84	142	492	19	402	2	11	—	—
Wyroby kamieniarskie, ceramiczne, szklane	—	89	—	29	—	4	—	16	—	3	—	—	—	—
Metale nieszlachetne i wyroby z nich	20	536	50	837	7	210	—	99	109	241	—	4	—	28
Maszyny i aparaty, sprzęt elektrotechniczny	7	32	—	80	—	—	—	22	—	—	—	—	—	—
Środki transportowe	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Wagi, narzędzia, instrumenty i aparaty precyz. nauk. optycz.	—	28	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
Kapelusze, parasolki, laski, art. mody	—	3	1	2	—	1	—	1	—	2	—	—	—	—
Wyroby różne	1	14	1	4	2	10	—	—	—	—	1	3	—	2
Dzieła sztuki	—	2	—	—	—	9	—	—	—	—	—	—	—	—

Handel zagraniczny Palestyny

Handel zagraniczny Palestyny w okresie styczeń—marzec 1936 r. w porównaniu z tymże okresem 1935 r.

	Styczeń-Marzec 1935	Styczeń-Marzec 1936
	w funtach palestyńskich	
Przywóz ogółem	4,387,239	3,752,993
w tem towarów	4,352,398	3,732,056
Wywóz ogółem	2,883,834	2.110,470
w tem towarów	2,507,510	2,044,764
Reeksport	64,277	66,609
Tranzyt	89,110	82,196

Handel zagraniczny Palestyny według głównych krajów pochodzenia w okresie styczeń—marzec 1936 r. w porównaniu z tymże okresem 1935 r.

	Styczeń-Marzec 1935				Styczeń-Marzec 1936			
	Przywóz	Wywóz	Reeksp.	Tranzyt	Przywóz	Wywóz	Reeksp.	Tranzyt
	w funtach palestyńskich							
W. Brytanja	754,147	1,661,749	3,565	21,704	708,804	1.212,972	8,374	30,343
Niemcy	606,147	206,002	3,110	1,740	543,810	98,101	5,450	2,923
Francja	76,049	37,310	270	3,028	77,873	28,727	422	15
Czechosłowacja	160,568	22,279	433	7,610	136,675	32,757	612	4,765
Belgja	151,828	49.434	1,079	2,114	132,041	33,148	4,476	2,225
Italja	122,463	2,107	873	9,328	7,737	744	646	978
Holandja	71,981	139,733	445	273	70,129	132,886	1,926	114
Szwecja	63,451	30,685	649	—	29,503	59,466	374	138
Rumunja	318,712	64,132	30	—	260,330	50,276	443	211
Egipt	147,296	21,216	29,054	3,896	121,697	18,637	21,374	55,536
Syrja	223,018	66,753	13,885	19	271,767	74,118	12,819	17
Irak	52,824	1,479	2,630	769	38,363	2,776	2,743	246
Iran	17,743	59	246	174	61,014	190	1,012	114
Turcja	95,709	30	19	358	68,827	6,671	7	459
Arabja	1,435	654	—	—	2,404	474	209	74
Polska	149,008	54,842	320	78	143,462	92,672	470	696

Import do Palestyny głównych artykułów w okresie styczeń — marzec 1936 r. w porównaniu z tymże okresem 1935 r.

	Styczeń-Marzec 1935		Styczeń-Marzec 1936	
	Kwintale	ŁP.	Kwintale	ŁP.
Ryż	38,191	39,112	36,327	36,206
Pszenica	65,631	42,397	7,505	5,469
Mąka pszenna	102,631	99,688	39,859	45,584
Bydło (sztuk)	6,113	71,062	9,429	81,150
Cukier	44,388	34,419	48,545	39,992
Kartofle	43,854	28,089	47,498	28,206
Drzewo budulcowe w m^3	52,886	119,389	25,010	55,260
Żelazo w sztabach i prętach	103.820	71,348	83,990	66,507
Rury żelazne	106,550	80,324	32,790	39,254
Drzewo na skrz. pom. m^3	31.959	140,842	50,436	103,044
Dykty	10,207	17,913	7,485	14,062
Tkaniny bawełniane szare	191,937	14,371	1,386	9,521
Tkaniny bawełniane bielone	181,893	24,340	1,836	21,946
Tkaniny bawełniane, farbowane i drukow.	66,066	97,857	3,490	54,043
Tkaniny wełniane	908	57,415	756	48,688
Tkaniny z czystego jedwabiu	107	8,333	36	3,429
Tkaniny ze sztucznego jedwabiu	917	31,951	298	29,247
Benzyna (litrów)	11,071,171	60,348	13,689,619	70,008
Nafta (litrów)	15,081,357	50,983	16,502,829	57,795
Automobile (sztuk)	508	72,167	200	33,070

Ruch udności w Palestynie

Ogólna ilość przybyłych i opuszczających Palestynę w czerwcu 1936 r.

	Czerwiec 1936	
	Ogółem	Żydzi
Przybyli		
a) Imigranci	1,588	1,438
b) Powracający po nieobecności powyżej jednego roku	83	31
c) Powracający po nieobecności do jednego roku	3,173	633
d) Turyści przybyli	1,426	373
e) Turyści tranzytem	159	10
Ogółem	6,429	2,485
Wyjechali		
f) Opuszczający kraj na okres powyżej jednego roku	34	21
g) Opuszczający kraj na okres do jednego roku	5,955	2,293
h) Turyści wyjeżdżający	2,730	1,297
i) Turyści tranzytem	166	15
Ogółem	8,885	3,626

Koszty utrzymania w Palestynie

Koszty utrzymania w Palestynie rodziny składającej się z 5-ciu osób.
(Na podstawie cen detalicznych 20 zasadniczych artykułów).
(Podstawa — styczeń 1922 — 100%).

Miesiąc		Wydatki miesięczne ŁP. (funty palestyńskie)	Wzkaźnik %
Styczeń	1922	8,749	100%
„	1923	7,507	85,8
„	1924	6,718	76,8
„	1925	7,682	87,8
„	1926	7,220	82,5
„	1927	7,230	82,6
„	1928	6.705	16,6
„	1929	6,463	13,9
„	1930	5,860	67,0
„	1931	4,909	56,1
„	1932	5,098	58,3
„	1933	4,434	56,4
„	1934	4,591	52,5
„	1935	4,764	54,5
Styczeń	1936	4,735	54,1
Luty	1936	4.661	53,3
Marzec	1936	4,678	53,5
Kwiecień	1936	4,624	52,9
Maj	1936	4,745	54,2
Czerwiec	1949	4.934	56,4

Handel zagraniczny Iraku

Handel zagraniczny Iraku w okresie styczeń-czerwiec 1936 r.

w porównaniu z tymże okresem r. 1935

Główne artykuły przywozu

Artykuły	Styczeń-czerwiec 1935	Styczeń-czerwiec 1936
	w dinarach	
Ziemniaki	8,976	7,068
Cukier	189,435	183,361
Piwo	15,710	11,374
Papierosy	12,763	9,457
Cement	59,023	62,807
Benzyna	83,748	59,230
Farby wszelkiego rodzaju	30,445	28,432
Mydło toaletowe	5,916	5,612
Mydło do prania	9,935	14,731
Tkaniny bawełniane	417,059	397,397
Tkaniny wełniane	50,426	78,176
Żelazo w sztabach i prętach	94,764	61,477
Rury żelazne i ich łączniki	37,478	146,847
Samochody i ich części	122,444	91,151

PRENUMERATA:

Kwartalnie . . . . . . zł. 3.—

Półrocznie . . . . . . „ 6.—

Rocznie . . . . . . „ 12.—

Cena pojedyjczego numeru . . . . „ 1.20

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:

Warszawa, ul. Fredry 10. — Tel. 246-37, 521-06. P. K. O. 9231.

Redaktor odpowiedzialny: P. WASSERMAN

Wydawca: POLSKO-PALESTYŃSKA IZBA HANDLOWA

Druk. „Monolit", Warszawa, Elektoralna 3, tel. 581-92.